

**IOANNES PAULUS EPISCOPUS
SERVUS SERVORUM DEI
AD PERPETUAM REI MEMORIAM**

CONSTITUTIO APOSTOLICA

SAPIENTIA CHRISTIANA*

**DE STUDIORUM UNIVERSITATIBUS
ET FACULTATIBUS ECCLESIASTICIS.**

(textus innovatus)

**KONSTYTUCJA APOSTOLSKA
SAPIENTIA CHRISTIANA*
PAPIEŻA JANA PAWŁA II**

**O UNIWERSYTETACH
I WYDZIAŁACH KOŚCIELNYCH**

**JAN PAWEŁ BISKUP
Sługa Sług Bożych
Na wieczną rzecz pamiętkę
*(tekst zmieniony)***

PROOEMIUM

I

SAPIENTIA CHRISTIANA, quam ex divino mandato Ecclesia docet, Christifideles continuo incitat ut humanas res atque navitates in unam vitalem synthesesim colligere studeant cum religiosis bonis, sub quorum ordinatione omnia in Dei gloriam atque ad integram hominis perfectionem, corporis animique bona complectentem, mutuo nexu componuntur ⁽¹⁾.

Etenim evangelizandi munus, quod proprium est Ecclesiae, non solum postulat ut Evangelium praedicetur intra latiores semper locorum fines atque hominum multitudines usque maiores, sed etiam ut ipsius Evangelii virtute informentur rationes cogitandi, criteri a iudicandi, normae agendi; ut paucis dicamus, oportet ut tota hominis cultura Evangelio perfundatur ⁽²⁾.

Culturalis ambitus enim, in quo homo vivit, magnam vim habet ad eius cogitandi rationem et consequenter agendi habitum; quare discidium inter fidem et culturam haud leve exstat impedimentum evangelizationis, e contra cultura spiritu christiano informata instrumentum favens est Evangelii diffusioni.

Evangelium praeterea, quod omnibus populis cuiusvis aetatis et regionis destinatur, cum nulla particulari cultura unice conectitur, sed omnes culturas ita pervadere valet ut eas

1 Cfr. Conc. Oecum. Vat, II, Const. past. de Ecclesia In mundo huius; temporis "Gaudium et spes, nn.43 ss.; AAS 58(1966), pp.1061 ss.

2 Cfr. Pauli VI Adhort. Apost. "Evangelii nuntiandi", nn. 19-20: AAS 68 (1976), pp. 18 s.

WSTĘP

I

MĄDROŚĆ CHRZEŚCIJAŃSKA, której z boskiego polecenia Kościoł nauca, pobudza ustawicznie wiernych do pilnego ujmowania w jednej żywotnej syntezie spraw i przedsięwzięć ludzkich wraz z dobrami religijnymi, pod których kierunkiem wszystkie one wzajemnie się zespalają w jedną całość na chwałę Boże oraz ku pełnej doskonałości człowieka, odejmującej zarówno dobra cielesne jak duchowe¹.

Albowiem obowiązek ewangelizowania, właściwy Kościołowi wymaga nie tylko ustawicznego głoszenia Ewangelii na coraz to nowych terytoriach i coraz większej liczbie ludzi, ale również i tego, ażeby treść tej Ewangelii przepajała sposoby myślenia, kryteria ocen, i normy działania - mówiąc krótko, należy dążyć do tego, aby cała ludzka kultura została przeniknięta Ewangelią².

Środowisko kulturowe, w jakim żyje człowiek, ma wielki wpływ na jego sposób myślenia, a w konsekwencji na jego stały sposób postępowania. Stąd też rozdzźwięk pomiędzy wiarą i kulturą stanowi poważną przeszkodę dla ewangelizacji. I przeciwnie, kultura kształtowana duchem chrześcijańskim stanowi narzędzie sprzyjające rozpowszechnianiu Ewangelii.

Ponadto Ewangelia przeznaczona dla wszystkich ludzi (narodów) każdego okresu (historii) i regionu, nie jest związana wyłącznie z określoną kulturą, lecz jest zdolna przeniknąć

divinae Revelationis lumine illustret, hominumque mores purificet et in Christo restauret.

Quare Ecclesia Christi Bonum Nuntium ita ad omnes usque ordines generis humani afferre nititur ut singulorum hominum, et omnium universim, conscientiam convertere valeat, atque eorum opera et incepta, ac totam eorum vitam necnon omnem, in quo ipsi versantur, socialem ambitum Evangelii luce perfundere. Hac ratione Ecclesia, humanum quoque civilemque cultum promovendo, proprium implet evangelizandi munus⁽³⁾.

II

In hac Ecclesiae actione circa culturam peculiare momentum habuerunt et habent Catholicae studiorum Universitates, quae natura sua ad hoc tendunt ut «veluti publica, stabilis atque universalis praesentia efficiatur mentis christianae in toto culturae altioris promovendae studio»⁽⁴⁾.

Etenim in Ecclesia a prima eius aetate - ut Decessor Noster Pius PP. XI, fel. rec., recolbat in prooemio Constitutionis Apostolicae «Deus scientiarum Dominus»⁽⁵⁾ - didascaleia exorta sunt ad christianam sapientiam docendam, qua vita moresque hominum imbuerentur. Ex his christianae sapientiae domiciliis suam hauserunt scientiam praestantissimi Ecclesiae Patres et Doctores, Magistri et Scriptores ecclesiastici.

Labentibus vero saeculis, sollerti potissimum episcoporum ac monachorum opera, prope cathedrales ecclesias atque monachorum coenobia scholae constitutae sunt, quae tum ecclesiasticam doctrinam tum civilem cultum, veluti unum quiddam efficientes, promovebant. Inde ortae sunt studiorum Universitates, gloriosum illud Mediae Aetatis institutum, quod ab initio Ecclesiam liberalissimam matrem atque patronam habuit.

Postquam vero rei publicae moderatores, boni communis solliciti, proprias Universitates instaurare et promovere coeperunt, Eccle-

wszystkie kultury, oświecając je światłem Bożego Objawiania, oczyszczając ludzkie obyczaje i odnawiając je w Chrystusie.

Z tej to racji Kościół Chrystusowy stara się w ten sposób nieść Dobrą Nowinę do wszystkich warstw rodzaju ludzkiego, by mogła ona przemieniać sumienia poszczególnych Ludzi i wszystkich razem, jak również przeniknąć światłem Ewangelii ich dzieła i poczynania, a także całe ich życie i środowisko społeczne. W ten sposób Kościół, przyczyniając się także do rozwoju człowieka i społeczeństwa, wypełnia właściwą sobie posługę ewangelizowania³.

II

W tej działalności Kościoła w zakresie kultury, szczególnie ważną rolę wypełniały i pełnią katolickie Uniwersytety, które z natury swej dążą do tego, by realizować "publiczną, stałą i powszechną obecność myśli chrześcijańskiej w całym dążeniu do rozwoju wyższej kultury"⁴.

To przecież w Kościele - co przypomniał nasz Poprzednik śp. pap. Pius XI we wstępie do konstytucji Apostolskiej "Deus scientiarum Dominus"⁵ - od pierwszych wieków jego istnienia zaczęły powstawać "uczelnie" dla przekazywania chrześcijańskiej mądrości, aby przepajała życie i obyczaje ludzi. W tych wszechnicach chrześcijańskiej mądrości zdobywali swoją wiedzę najwybitniejsi Ojcowie i Doktorzy Kościoła, Nauczyciele i pisarze kościelni.

Z upływem wieków, głównie dzięki gorliwej zapobiegliwości biskupów i zakonników, powstały przy kościołach katedralnych i klasztorach szkoły, które kultywowały zarówno nauki kościelne, jak i kulturę świecką, zespalając je niejako w jedną całość. Właśnie z nich wyłoniły się Uniwersytety - owa wspaniała instytucja Średniowiecza, która od samego początku miała w Kościele najbardziej hojną matkę i opiekunkę.

Z chwilą, gdy rządzący państwami, w trosce o dobro publiczne, zaczęli zakładać i popierać własne Uniwersytety, Kościół, zgodnie z właś-

3 Cfr. Ibid., n. 18: AAS 68 (1976), pp.17 s., et Conc. Oecum. Vat. II, Const. past. de Ecclesia in mundo huius temporis "Gaudium et spes", n. 58: AAS 58 (1966), p.1079.

4 Conc. Oecum. Vat. II, Declar. de Educatione Christiana "Gravissimum Educationis". n.10: AAS 58 (1966), p.737.

5 AAS 23 (1931), p.242.

sia, pro sibi indita natura, eiusmodi sapientiae veluti sedes docendique instituta condere atque fovere non destitit, si cuti testantur plures Catholicae Universitates recentiore quoque tempore in omnibus fere mundi partibus erectae. Etenim Ecclesia, conscia salvifici sui muneris in universo terrarum orbe, peculiariter coniuncta sibi habere cupit haec superioris institutionis domicilia, eaque vult ubique vigere atque efficaciter operari ut verum Christi nuntium in humanae culturae provincia praesentem efficiant ac provehant.

Quo melius Catholicae Universitates hunc assequerentur finem, earum sociatam operam fovere voluit Decessor Noster Pius PP. XII cum, Litteris Apostolicis die XXVII mensis Iulii anno MCMXLIX datis, Catholicarum studiorum Universitatum Foederationem erexit ac constituit, quae «complecti valeat Athenaea, quae vel Sancta Sedes ipsa per orbem canonice erexit erigetur in posterum, vel tamquam ad normam catholicae institutionis directa eique plane conformata aperte agnoverit»⁽⁶⁾.

Quare Concilium Vaticanum II hoc asserere non dubitavit: «has altioris ordinis scholas Ecclesia sedula prosequitur cura»; et impense hortatum est ut Universitates Catholicae «in diversis terrae partibus convenienter distributae promoveantur», in iisque «alumni formentur homines doctrina vere praestantes, gravioribus officiis in societate obeundis parati atque fidei in mundo testes »⁽⁷⁾. Ut enim Ecclesia probe novit, «sors societatis et ipsius Ecclesiae cum iuvenum altiora studia excellentium profectu intime conectitur»⁽⁸⁾.

III

Mirum tamen non est inter Catholicas Universitates Ecclesiam singulari iugiter studio promovisse Facultates et Universitates Ecclesiasticas, eas nempe quae de christiana Revelatione et de iis, quae cum ipsa conectuntur, praesertim agunt, ac propterea cum proprio

6 AAS 42 (1950), p. 387.

7 Conc. Oecum. Vat. II, Declar. de Educatione Christiana "Gravissimum Educationis", n. 10: AAS 58 (1966), p. 737.

8 Ibid.

ciwą sobie naturą, nie przestał zakładać i popierać własnych tego rodzaju wszechnic mądrości i instytucji nauczania. Świadczą o tym liczne Uniwersytety Katolickie, erygowane również w ostatnim czasie prawie we wszystkich częściach świata. Kościół bowiem, świadomy swego zbawczego zadania w całym świecie, pragnie posiadać związane z nim w sposób szczególny wspomniane wszechnice dające wyższe wykształcenie i chce, aby istniały one wszędzie i skutecznie działały, uobecniając oraz umacniając prawdziwa orędzie Chrystusa w dziedzinie ludzkiej kultury.

Ażeby katolickie Uniwersytety mogły w sposób doskonalszy osiągnąć ten cel, Poprzednik nasz, Pap. Pius XII, zechciał umocnić ich zespolony wysiłek przez to, że Listem Apostolskim, wydanym dnia 27. lipca 1949 roku, erygował i ustanowił "Federację Katolickich Uniwersytetów", "obejmującą Uczelnie, które Stolica Apostolska już wcześniej kanonicznie erygowała w różnych częściach lub w przyszłości będzie erygować, jak również te, które wyraźnie uzna za kierowane wedle zasad wychowania katolickiego i całkowicie z nim zgodne"⁶.

Dlatego Sobór Watykański II nie zawahał się stwierdzić: "Kościół otacza gorliwą troską te szkoły wyższego stopnia" i z naciskiem zalecał, ażeby "popierano rozwój" Katolickich Uniwersytetów "rozmieyszonych należycie w różnych częściach świata", tak ażeby "ich wychowankowie kształtowani byli na ludzi naprawdę odznaczających się nauką, przygotowanych do pełnienia poważniejszych obowiązków społecznych oraz na świadków wiary w świecie"⁷. Kościół bowiem zdaje sobie doskonale z tego sprawę, że "los społeczeństwa i samego Kościoła wiąże się ściśle z rozwojem młodzieży odbywającej studia wyższe"⁸.

III

Nikogo nie dziwi fakt, że spośród Uniwersytetów Katolickich szczególną troską otaczał Kościół "Wydziały i Uniwersytety Kościelne", a więc te, które zajmują się głównie Objawieniem chrześcijańskim, jak również łączącymi się z nim zagadnieniami, dzięki czemu wiąże się ściśle z

evangelizandi munere arctius coniunguntur.

His Facultatibus imprimis gravissimum concredidit officium proprios studentes peculiari cura praeparandi ad ministerium sacerdotale, ad magisterium in scientiis sacris exercendum, ad magis ardua apostolatus munera suscipienda. Harum Facultatum pariter officium est «varias sacrarum disciplinarum regiones altius pervestigare ita ut profundior in dies Sacrae Revelationis intellectus obtineatur, patrimonium sapientiae christianae a maioribus traditum plenius aperiat, dialogus cum fratribus seiunctis et cum non christianis promoveatur atque quaestionibus a doctrinarum progressu exortis respondeatur»⁽⁹⁾.

Etenim novae scientiae et nova inventa nova ponunt problemata, quae disciplinas sacras interrogant et provocant. Quare oportet ut scientiarum sacrarum cultores, dum primum munus adimplent theologica inquisitione altiorem veritatis revelatae cognitionem assequendi, commercium foveant cum aliarum disciplinarum cultoribus, sive de credentibus sive de non credentibus agatur, atque conentur eorum affirmationes discernere et interpretari ac sub veritatis revelatae lumine diiudicare⁽¹⁰⁾.

Ex hac assidua cum rebus ipsis consuetudine incitantur quoque theologi ad aptiorem modum inquirendum doctrinam communicandi cum coaevis hominibus in diversis culturis versantibus; etenim «aliud est ipsum depositum fidei, seu veritates quae veneranda doctrina nostra continentur, aliud modus quo eadem enuntiantur, eodem tamen sensu eademque sententia»⁽¹¹⁾. Quod valde iuvabit ut in populo Dei religionis cultus animique probitas pari gressu procedant cum scientiarum et technicarum artium progressu, atque in cura pastoralis fideles ad puriorem et maturiorem fidei vitam gradatim ducantur.

Coniunctioni vero cum evangelizandi mu-

właściwą posługą ewangelizacji.

Wspomnianym Wydziałom zleca on przede wszystkim najważniejszy obowiązek szczególnie troskliwego przygotowania własnych studentów do kapłańskiej posługi, do pełnienia zadań wykładowców nauk kościelnych i do podejmowania trudniejszych zadań apostolskich. Jednocześnie zadaniem tych Wydziałów jest "głębsze badanie różnych gałęzi kościelnych dyscyplin, tak aby z każdym dniem osiągnano doskonalsze zrozumienie Bożego Objawienia, aby coraz bardziej ujawniało się dziedzictwo chrześcijańskiej mądrości przekazane przez przodków, by rozwijany był dialog z braćmi rozłączonymi i niechrześcijanami, by można było należycie ustosunkować się do problemów powstających w związku z rozwojem nauk"⁹.

Nowe bowiem gałęzie wiedzy oraz nowe wynalazki wysuwają nowe problemy, które kościelnymi dyscyplinami stawiają pytania i prowokują je. Jest przeto konieczne, ażeby osoby uprawiające nauki kościelne, spełniając swój pierwszorzędny obowiązek coraz głębszego poznawania prawdy objawionej przez badania teologiczne, współpracowali również ze specjalistami innych dyscyplin naukowych, zarówno z wierzącymi jak niewierzącymi oraz starali się analizować i interpretować ich twierdzenia, a także oceniać je w świetle prawdy objawionej¹⁰.

Takie ustawiczne kontakty z bieżącą rzeczywistością pobudzają również teologów do poszukiwania bardziej właściwego sposobu przekazywania doktryny ludziom współczesnym, żyjącym w różnych kręgach kulturowych; albowiem "czymś innym jest sam depozyt wiary, czyli prawdy, które zawiera nasza czcigodna doktryna, a czymś innym sposób ich głoszenia, z zachowaniem jednak tego samego znaczenia i tej samej treści"¹¹. Będzie to bardzo pomocne w tym, by wśród Ludu Bożego znajomość religii i szlachetność duchowa rozwijały się równomiernie z postępowaniem nauki i techniki, a także do tego, by wierni w działalności duszpasterskiej doprowadzani byli stopniowo do bardziej czystego i dojrzałego życia wiary.

Powiązanie z posługą ewangelizowania po-

9 Ibid., n. 11; AAS 58 (1966), p. 738.

10 Cfr. Conc. Oecum. Vat. II, Const. past. de Ecclesia in mundo huius temporis "Gaudium et spes", n. 62; AAS 58 (1966), p.1083.

11 Cfr. Ioannes XXIII, "Allocutio ad inchoandum Conc. Oecum. Vat. II": AAS 54 (1962), p. 792; Const. past. de Ecclesia in mundo huius temporis "Gaudium et spes", n.62: AAS 58 (1966), p.1083.

nerē locus est etiam in Facultatibus illarum scientiarum quae, quamvis peculiarem nexum cum christiana Revelatione non habeant, attamen ad evangelizationis opus magnopere conferre possunt, et hac ratione ab Ecclesia considerantur, uti Facultates Ecclesiasticae eriguntur, et propterea cum Sacra Hierarchia peculiarem necessitudinem habent.

Quare Apostolica Sedes, ad proprium munus implendum, ius et officium persentit Facultates Ecclesiasticas erigendi ac promovendi, quae ex ipsa pendeant, sive separatim existentes sive in Universitates insertae, ad sacrorum alumnos necnon ad laicos studentes destinatae, et vehementer exoptat totius populi Dei sub Pastorum ductu cooperationem, ut haec sapientiae domicilia ad fidei et vitae christianae incrementum efficaciter conferant.

IV

Facultates Ecclesiasticae - quae ad bonum commune Ecclesiae ordinantur atque quiddam pretiosum toti communitati ecclesiali sunt habendae - consciae sint oportet proprii momenti in Ecclesia suaeque participationis, pro sua parte, in Ecclesiae ministerio. Illae vero ex iis, quae proxime de christiana Revelatione tractant, etiam memores sint mandati, quod Christus Supremus Magister eidem Ecclesiae circa hoc ministerium hisce verbis dedit: «Euntes ergo docete omnes gentes, baptizantes eos in nomine Patris et Filii et Spiritus Sancti, docentes eos servare omnia quaecumque mandavi vobis» (Mt 28, 19-20). Quibus omnibus perpensis, absoluta consequitur harum Facultatum adhaesio, qua integrae Christi doctrinae iunguntur, cuius authenticus interpres et custos volventibus saeculis Magisterium Ecclesiae semper exstitit.

Conferentiae Episcoporum apud singulas nationes et regiones exstantes huiusmodi Facultates sedula prosequantur cura earumque progressum, simul vero fidelitatem erga Ecclesiae doctrinam incessanter foveant, ut toti fidelium communitati testimonium praebeant animi plene dediti praefato Christi mandato.

winnō mieć miejsce również na Wydziałach tych nauk, które wprowadzić nie posiadają szczególnego związku z chrześcijańskim Objawieniem, ale mogą w dużej mierze pomóc w podejmowaniu dzieła ewangelizacji; z tej właśnie racji Kościół docenia je, eryguje jako Wydziały Kościelne i dlatego też zachowują one szczególnie związek z kościelną hierarchią.

Właśnie z powodu wyłuszczonej powyżej racji, Stolica Apostolska jest głęboko przekonana, że dla wypełnienia właściwego sobie zadania, posiada prawo i obowiązek erygowania oraz popierania zależnych od niej Wydziałów Kościelnych, czy to istniejących samodzielnie, czy też złączonych z Uniwersytetami - przeznaczonych zarówno dla alumnów duchownych jak i dla studentów świeckich. Pragnie też gorąco, by przy współpracy całego Ludu Bożego pod kierunkiem Pasterzy, wspomniane wszechnice mądrości przyczyniały się skutecznie do wzrostu wiary i życia chrześcijańskiego.

IV

Wydziały Kościelne - nastawione na wspólne dobro Kościoła i z tej racji uważane za drogocenny skarb całej wspólnoty kościelnej - powinny być świadome ich doniosłej pozycji w Kościele oraz swego uczestnictwa, we właściwym sobie zakresie, w posługiwaniu Kościoła. Te zaś z nich, które zajmują się bezpośrednio chrześcijańskim Objawieniem, muszą także pamiętać o nakazie, jaki Chrystus, najwyższy Nauczyciel dał Kościołowi odnośnie do wspomnianego posługiwania, w tych oto słowach: "Idźcie więc i nauczajcie wszystkie narody: udzielając im chrztu w imię Ojca i Syna i Ducha Świętego; uczcie je zachowywać wszystko, co wam przykazałem" (Mt 28, 19-20). Z tego wszystkiego, co powiedziano, wynika absolutne powiązanie tych Wydziałów z całokształtem nauki Chrystusowej, której autentycznym Interpretatorem i stróżem w ciągu wieków był zawsze Nauczycielski Urząd Kościoła.

Krajowe i regionalne Konferencje Biskupie powinny wspomniane wyżej Wydziały otaczać troskliwą opieką i zabiegać o ich rozwój, a jednocześnie i ustawicznie dbać o ich wierność wobec nauki Kościoła, aby dawały całej wspólnotie wiernych świadectwo ducha oddanego całkowicie wspomnianemu poprzednio nakazowi Chrystusa. Takie świadectwo winny stale dawać

Quod testimonium tum Facultas qua talis, tum omnia et singula eius membra iugiter ostendant oportet. Universitates enim Facultatesque Ecclesiasticae in Ecclesiae aedificationem ac profectum Christifidelium constitutae sunt, idque semper prae oculis tamquam criterium suae impensae operae habeant necesse est.

Docentes imprimis, graviore responsabilitate instructi, utpote qui peculiare Verbi Dei ministerium obeant sintque iuvenibus magistri fidei, sint pro studentibus ceterisque Christi fidelibus vivae veritatis evangelicae testes necnon fidelitatis erga Ecclesiam exempla. Expedi quidem ad rem graviora Pauli Papae VI verba memorare: «Theologi munus exercetur ad communionis ecclesialis aedificationem, ut populus Dei in fidei experientia crescat»⁽¹²⁾.

V

Ad proprios fines obtinendos oportet ut Facultates Ecclesiasticae ita ordinentur ut novis volventis aetatis postulationibus apte respondeant; quare ipsum Concilium Vaticanum II statuit earum leges recognoscendas esse⁽¹³⁾.

Etenim Constitutio Apostolica «Deus scientiarum Dominus», a Decessore Nostro Pio PP. XI die XXIV mensis Maii anno MCMXXXI promulgata, multum suo tempore contulit ad superiora studia ecclesiastica renovanda; attamen ob nova vitae adiuncta opportunas accommodationes et innovationes requirit.

Revera, decursu quinquaginta fere annorum, mutationes magnae factae sunt, non tantum in societate civili, sed etiam in ipsa Ecclesia. Magni enim eventus acciderunt, velut imprimis Concilium Vaticanum II, qui tum internam Ecclesiae vitam affecerunt, tum eius relationes externas, sive cum christianis aliarum Ecclesiarum, sive cum non christianis atque cum non credentibus necnon cum omnibus humanioris cultus fautoribus.

zarówno Wydziały jako takie, oraz wszyscy i poszczególni ich członkowie (pracownicy i studenci). Uniwersytety bowiem i Wydziały Kościelne zostały powołane dla budowania i postępu wiernych. Jest przeto rzeczą konieczną, by ten cel miały one zawsze przed oczami jako kryterium swojej gorliwej działalności.

Na pierwszym miejscu nauczający - na których spoczywa wielka odpowiedzialność ponieważ pełnią szczególną posługę Słowa Bożego i są dla młodzieży nauczycielami wiary - winni być dla studentów oraz pozostałych wiernych świadkami żywej prawdy ewangelicznej i dawać przykład wierności wobec Kościoła. Wypada tu przypomnieć ważne słowa Papieża Pawła VI: "Posługa teologa jest wykonywana dla budowania kościelnej wspólnoty, aby Lud Boży wzrastał w doświadczeniu wiary"¹².

V

Mając na uwadze osiągnięcie właściwych sobie celów Wydziały Kościelne winny być tak zorganizowane, ażeby w sposób pełny odpowiadały nowym postulatом obecnej epoki. Stąd też sam Sobór Watykański II postanowił, że należy odnowić kierujące nimi przepisy prawne¹³.

Konstytucja Apostolska "Deus scientiarum Dominus" promulgowana przez naszego Poprzednika w dniu 24. maja 1931 roku, w znacznym stopniu przyczyniła się w swoim czasie do odnowy wyższych studiów kościelnych. Jednakże obecnie, ze względu na nowe warunki życia, wymaga odpowiedniego przystosowania i odnowy.

Rzeczywiście, w przeciągu prawie pięćdziesięciu lat, dokonały się wielkie zmiany nie tylko w społeczności świeckiej, ale również w samym Kościele. Miały bowiem miejsce doniosłe wydarzenia - jak zwłaszcza Sobór Watykański II - które wywarły wpływ zarówno na wewnętrzne życie Kościoła, jak i na jego zewnętrzne relacje, czy to z chrześcijanami innych Kościołów, czy z nie chrześcijanami oraz z niewierzącymi i z wszystkimi zwolennikami cywilizacji bardziej ludzkiej.

12 Pauli VI Epist. "Le transfert à Louvain-Neuve" ad Magnificum Rectorem Universitatis Catholicae Lovaniensis, d. 13 Sept. 1975 (cfr. "L'Osservatore Romano", d. 22-23 Sept. 1975); cfr. Nostras Litt. Enc. "Redemptor Hominis", n.19: AAS 71 (1979) pp. 305 ss.

13 Conc. Oecum. Vat. II, Declar. de Educatione Christiana "Gravissimum Educationis", n. 11: AAS 58 (1966), p. 738.

Illud praeterea accidit quod scientiae theologiae magis in dies animos intentos faciunt non solum clericorum sed etiam laicorum, qui semper frequentiores ad scholas theologicas accedunt, quae propterea annis proxime praeteritis valde multiplicatae sunt.

Denique novus mentis habitus apparet circa ipsam Universitatis et Facultatis, tum civilis tum ecclesiasticae, compagem, ob iustum desiderium vitae universitatis magis participandae, quo omnes moventur, qui quocumque modo in ea partem habent.

Neque neglegenda est magna evolutio in methodis paedagogicis et didacticis, quae novas rationes studia ordinandi postulant; atque arctior nexus, qui in dies sentitur inter varias scientias et disciplinas, necnon desiderium maioris cooperationis in toto universitatis ambitu.

Ut his novis postulatis satisfaceret, Sacra Congregatio pro Institutione Catholica, Concilii mandato obsecuta, iam anno MCM-LXVII renovationem ad mentem Concilii aggressa est; ac die xx mensis Maii anno MCMLXVIII ab ea promulgatae sunt «Normae quaedam ad Constitutionem Apostolicam "Deus scientiarum Dominus" de studiis academicis ecclesiasticis recognoscendam», quae salutarem vim hisce annis exercuerunt.

VI

Nunc vero opus complendum et perficiendum est nova lege, quae - abrogata Constitutione Apostolica «Deus scientiarum Dominus», cum adnexis Ordinationibus, necnon memoratis Normis ab eadem Sacra Congregatione die xx mensis Maii anno MCM-LXVIII editis - elementa, quae in his documentis adhuc valida habentur, assumat ac novas normas statuatur, quibus renovatio, iam feliciter inchoata, explicetur et compleatur.

Neminem sane fugiunt difficultates, quae opponi videntur novae Constitutionis Apos-

Do tego dochodzi jeszcze fakt, że nauki teologiczne budzą coraz większe zainteresowanie nie tylko duchownych, lecz także świeckich, którzy coraz liczniej uczęszczają do szkół teologicznych. Z tej racji ich liczba znacznie wzrosła w ostatnich latach.

Wreszcie ujawnia się jakaś nowa postawa dotycząca samej struktury Uniwersytetu i Wydziału, zarówno państwowego jak kościelnego, wyrażająca się w słusznym pragnieniu większego uczestniczenia w życiu uniwersyteckim - które obejmuje wszystkich mających w nim jakikolwiek udział.

Nie wolno również zapominać o wielkim rozwoju metod pedagogicznych i dydaktycznych, które domagają się z kolei nowej struktury studiów, jak również o coraz ściślejszym związku, który się odczuwa między różnymi gałęziami wiedzy i poszczególnymi dyscyplinami oraz o pragnieniu coraz większej współpracy w całym środowisku uniwersyteckim.

Pragnąc zadość uczynić tym nowym postulatowi Kongregacja Edukacji Katolickiej* (Nauczania Katolickiego), spełniając polecenie Soboru, już w roku 1967 zapoczątkowała proces odnowy soborowej, a w dniu 20. maja 1968 roku zostały przez Kongregację promulgowane: «Niektóre Normy dokonujące odnowy Konstytucji Apostolskiej "Deus scientiarum Dominus"», dotyczącej akademickich studiów kościelnych - które w ostatnich latach wywarły swój zbawienny wpływ.

VI

Obecnie należy dzieło doprowadzić do końca i udoskonalić przez wydanie nowego prawa, które by - uchylając Konstytucję Apostolską "Deus scientiarum Dominus" wraz z dołączonymi do niej Zarządzeniami wykonawczymi, jak również wspomniane wyżej Normy, wydane przez Kongregację dnia 20. maja 1968 r. - przejęło ze wspomnianych wyżej dokumentów wszystko, co zachowuje swoją aktualność (w dzisiejszych warunkach) i ustanowiło nowe normy, ażeby przez nie odnowa, szczęśliwie już rozpoczęta, została rozwinięta i dopełniona.

Każdy zdaje sobie sprawę z trudności, które wydają się przeciwstawiać promulgowaniu no-

* Polska nazwa Kongregacji (*Congregatio pro Institutione Catholica*) została zmieniona z „Kongregacja Formacji Katolickiej” w oryginalnym tłumaczeniu na „Kongregacja Edukacji Katolickiej”, zgodnie z używaną obecnie formą.

tolicae promulgationi. Est imprimis «temporis fluxus», qui tam celeres mutationes affert ut nihil stabile ac permanens statui posse videatur; est praeterea «locorum diversitas» quae talem pluralismum, quem vocant, postulare censetur ut normae communes, ubique terrarum vigentes, fere impossibiles esse videantur.

Attamen, cum ubique terrarum Facultates Ecclesiasticae habeantur, quae a Sancta Sede erectae vel approbatae sint, et nomine eiusdem Apostolicae Sedis gradus academicos conferant, necesse est ut quaedam substantialis unitas servetur et res requisitae ad gradus academicos consequendos clare determinantur et ubique vigeant. Curandum sane est, ut ea, quae necessaria sint quaeque satis stabilia fore praevideatur, lege statuatur, simulque congrua relinquatur libertas ut in propriis singularum Facultatum Statutis ulterius res definiantur, ratione habita regionum adiunctorum et universitatum usus in unaquaque regione vigentis. Hoc modo legitimus studiorum academicorum progressus non impeditur nec coarctatur, sed potius recta semita dirigitur quo uberiores fructus obtinere valeat; simul vero in legitima Facultatum diversitate unitas Catholicae Ecclesiae etiam in his superioris institutionis domiciliis omnibus innotescet.

Quapropter Sacra Congregatio pro Institutione Catholica, Decessoris Nostri Pauli VI mandato, consilia imprimis iniit cum ipsis Universitatibus et Facultatibus Ecclesiasticis, necnon cum Romanae Curiae Dicasteriis aliisque, quorum interest; postea vero virorum peritorum coetum constituit qui, sub eiusdem Congregationis moderamine, leges de studiis academicis ecclesiasticis accurate recognovit.

Quibus feliciter peractis, in eo erat ut Paulus VI hanc Constitutionem promulgaret, sicut ardentem optabat, cum e vivis ereptus est; et pariter inopinata mors impedivit quominus Ioannes Paulus I idem perficeret. Nos vero, re iterum diligenter perpensa Nostra Apostolica Auctoritate has, quae sequuntur, leges et

wey Konstytucji Apostolskiej. Chodzi tu przede wszystkim o "zmiennosc czasu", niosaca z soba tak szybkie zmiany, ze wydaje sie, iz nic stalego i trwalego nie moze byc ustanowione. Chodzi ponadto o "roznorodnosc miejsc", ktore zdaja sie postulowac taki pluralizm, ze normy powszechne, posiadajace moc obowiazujaca na calym swiecie, wydaja sie w takich warunkach prawie niemozliwe.

Poniewaz jednak Wydzialy Koscielne erygowane lub zatwierdzone przez Stolicę Apostolską istnieją na całym świecie i nadają stopnie akademickie w imieniu tejże Stolicy Apostolskiej, jest rzeczą konieczną, aby była przestrzegana jakaś podstawowa jednolitość i by zostały jasno określone i obowiązywały wszędzie pewne warunki wymagane do uzyskania stopni akademickich. Należy postarać się o ujęcie w formie prawa tego wszystkiego, co jest konieczne, a co - jak się przewiduje - będzie wystarczająco trwałe. Z drugiej jednak strony trzeba pozostawić właściwą swobodę do dalszego sprecyzowania pewnych spraw we własnych Statutach poszczególnych Wydziałów, mając na uwadze miejscowe warunki i zwyczaje uniwersytetów w poszczególnych krajach. W ten sposób nie przeszkodzi się właściwemu postępowi studiów akademickich, ani też nie ograniczy się go, lecz raczej skieruje na właściwą drogę, na której będzie można osiągnąć bardziej obfite owoce; Jednocześnie zaś w tej uprawnionej różnorodności ujawni się wszystkim jedność Kościoła katolickiego również w odniesieniu do tych ośrodków wyższego wykształcenia.

Z powodu przedstawionych wyżej racji Kongregacja Edukacji Katolickiej - działając z polecenia Naszego Poprzednika pap. Pawła VI - nawiązała kontakt najpierw z uniwersytetami i Fakultetami Kościelnymi, jak również z dykasteriami Kurii Rzymskiej oraz z innymi zainteresowanymi. Następnie zaś powołała zespół biegłych, który pod kierownictwem tejże Kongregacji zrewidował dokładnie przepisy o akademickich studiach kościelnych.

Po szczęśliwym dokonaniu wszystkiego, o czym wyżej wspomniano, Kongregacja zabiegała o to, aby pap. Paweł VI ogłosił tę konstytucję, czego tak gorąco pragnął. Niestety nie mógł tego dokonać na skutek śmierci. Również niespodziewana śmierć uniemożliwiła pap. Janowi Pawłowi I dokonanie tego dzieła. Z tej to racji - po ponownym pilnym rozważeniu (rozpatrzeniu)

normas decernimus atque statuimus.

PARS PRIMA NORMAE COMMUNES

Titulus I DE UNIVERSITATUM FACULTATUMVE ECCLESIASTICARUM NATURA ET FINE

Art. 1. Ecclesia, ad evangelizationis ministerium implendum a Christo sibi concreditum, ius et officium habet erigendi ac promovendi Universitates et Facultates, quae ex ipsa pendeant.

Art. 2. Universitates et Facultates Ecclesiasticae in hac Constitutione eae dicuntur, quae, ab Apostolica Sede canonice erectae vel approbatae, sacram doctrinam et scientias, quae cum ipsa conectuntur, excolunt et tradunt, cum iure gradus academicos conferendi auctoritate Sanctae Sedis.

Art. 3. Fines Facultatum Ecclesiasticarum sunt:

§ 1. scientifica investigatione proprias disciplinas excolere atque provehere, imprimis vero in christianam Revelationem, et quae cum ea conectuntur, profundius penetrare, eius veritates systematice enucleare, novas progredientis aetatis quaestiones in eius luce considerare et coaevis hominibus in diversis culturis accommodata ratione exhibere;

§ 2. Studentes in propriis disciplinis secundum doctrinam catholicam altius instituere, eosque ad munera obeunda congrue praeparare, atque formationem continuam seu permanentem in Ecclesiae ministris promovere;

§ 3. In toto evangelizationis ministerio Ecclesiis, tum particularibus tum universali, arcta cum Hierarchia coniunctione, pro sua natura, impensam operam praestare.

Art. 4. Conferentiarum Episcopalium munus est vitam ac progressum Universitatum Facultatumve Ecclesiasticarum sollicitè prosequi ob peculiare earum momentum ecclesiale.

sprawy - Naszą powagą Apostolską zarządzamy i ustanawiamy zamieszczone poniżej przepisy i normy.

CZĘŚĆ PIERWSZA NORMY OGÓLNE

Tytuł I Charakter oraz cel uniwersytetów i wydziałów kościelnych

Art. 1. Mając na uwadze wypełnienie posługi ewangelizowania, zawierzonej przez Chrystusa, Kościół ma prawo i obowiązek erygowania oraz rozwijania zależnych od niego Uniwersytetów i Wydziałów.

Art. 2. W niniejszej Konstytucji przez "Kościelne" rozumie się te Uniwersytety i Wydziały, które zostały kanonicznie erygowane lub zatwierdzone przez Stolicę Apostolską i uprawiają oraz przekazują świętą doktrynę (teologię) i związane z nią gałęzie wiedzy – posiadając jednocześnie prawo nadawania stopni akademickich powagą Stolicy Apostolskiej.

Art. 3. Cele Kościelnych Wydziałów są następujące:

§ 1. uprawiać i rozwijać poprzez badania naukowe własne dyscypliny - przede wszystkim zaś dogłębnie badać chrześcijańskie Objawienie oraz to, co z nim jest związane, systematycznie wyjaśniać jego prawdy, analizować w jego świetle występujące z biegiem czasu nowe zagadnienia i przekazywać je w sposób odpowiednio przystosowany ludziom współczesnym, reprezentującym różne kultury.

§ 2. dawać wyższe wykształcenie studentom we własnych dyscyplinach, zgodnie z doktryną katolicką i w sposób właściwy przygotowywać ich do podejmowania różnych funkcji, jak również prowadzić (popierać) ustawiczną czyli stałą formację szafarzy Kościoła;

§ 3. W ścisłym powiązaniu z hierarchią kościelną udzielać - zgodnie z własnym charakterem - wydatnej pomocy, zarówno kościołom partykularnym jak i Kościołowi powszechnemu w całości kształcie posługi ewangelizowania.

Art. 4. Zadaniem Konferencji Biskupich jest troskliwe popieranie życia oraz rozwoju Katolickich Uniwersytetów i Wydziałów, ze względu na ich szczególne znaczenie kościelne.

Art. 5. Canonica erectio vel approbatio Universitatum et Facultatum Ecclesiasticarum reservatur Sacrae Congregationi pro Institutione Catholica, quae ad normam iuris ⁽¹⁴⁾ easdem moderatur.

Art. 6. Solis Universitatibus et Facultatibus a Sancta Sede canonice erectis vel approbatis, atque ad normam huius Constitutionis ordinatis, ius est conferendi gradus academicos, qui valorem canonicum habeant, salvo peculiari iure Pontificiae Commissionis Biblicae ⁽¹⁵⁾.

Art. 7. Statuta uniuscuiusque Universitatis vel Facultatis, ad normam huius Constitutionis conficienda, approbatione indigent Sacrae Congregationis pro Institutione Catholica.

Art. 8. Facultates Ecclesiasticae a Sancta Sede erectae vel approbatae in Universitatibus non ecclesiasticis, quae gradus academicos conferant tum canonicos tum civiles, praescripta huius Constitutionis servare debent, ratione habita conventionum, quae a Sancta Sede cum variis Nationibus vel cum ipsis Universitatibus initae sint.

Art. 9. § 1. Facultates, quae ab Apostolica Sede non sint canonice erectae neque approbatae, nequeunt gradus academicos conferre valorem canonicum habentes.

§ 2. Gradus academici ab his Facultatibus collati, ut valere possint ad quosdam tantum effectus canonicos, agnitione Sacrae Congregationis pro Institutione Catholica indigent.

§ 3. Ad quam agnitionem, peculiari ex causa singulis gradibus concedendam, condiciones ab eadem Sacra Congregatione statutae implendae sunt.

Art. 10. Ad hanc Constitutionem rite exsequendam servantur Ordinationes Sacrae Congregationis pro Institutione Catholica.

Art. 5. Kanoniczna erekcja lub zatwierdzenie Kościelnych Uniwersytetów i Wydziałów jest zarezerwowane Kongregacji Edukacji Katolickiej, która też kieruje nimi, zgodnie z przepisami prawa¹⁴.

Art. 6. Tylko Uniwersytety lub Wydziały kanonicznie erygowane lub zatwierdzone przez Stolicę Świętą i zorganizowane zgodnie z przepisami niniejszej Konstytucji, posiadają prawo nadawania stopni akademickich, mających walor kanoniczny, z zachowaniem jednak szczególnego prawa Papieskiej Komisji Biblijnej¹⁵.

Art. 7. Statuty każdego Uniwersytetu lub Wydziału, sporządzone zgodnie z przepisami obecnej Konstytucji, wymagają zatwierdzenia Kongregacji Edukacji Katolickiej.

Art. 8. Wydziały Kościelne erygowane lub zatwierdzone przez Stolicę Świętą na Uniwersytetach niekościelnych, które nadają stopnie akademickie zarówno kanoniczne jak i państwowe, powinny zachować przepisy niniejszej Konstytucji uwzględniając treść umów zawartych przez Stolicę Apostolską z różnymi państwami lub z samymi Uniwersytetami.

Art. 9. § 1. Wydziały, które nie zostały przez Stolicę Apostolską kanonicznie erygowane, ani nie były przez nią zatwierdzone, nie mogą nadawać stopni akademickich posiadających walor kanoniczny.

§ 2. Aby stopnie akademickie nadawane przez te Wydziały mogły mieć znaczenie w odniesieniu do niektórych tylko skutków kanonicznych, wymagają uznania (potwierdzenia) przez Kongregację Edukacji Katolickiej.

§ 3. Dla uzyskania takiego potwierdzenia, udzielanego dla szczególnej przyczyny w odniesieniu do każdego ze stopni, muszą być wypełnione warunki określone przez wspomnianą Kongregację.

Art. 10. Mając na uwadze właściwe wprowadzenie w życie obecnej Konstytucji, należy zachować Zarządzenia (wykonawcze) wydane przez Kongregację Edukacji Katolickiej.

14 Cfr. Pauli VI Const. Apost. "Regimini Ecclesiae universae", n. 78: AAS 59 (1967), p. 914.

15 Cfr. Pauli VI Litt. Apost. motu proprio dat. "Sedula cura": AAS 63 (1971), pp. 665 ss., et Pont. Commissionis Biblicae Decr. "Ratio periclitandae doctrinae": AAS 67 (1975), pp. 153 ss.

Titulus II
DE COMMUNITATE ACADEMICA
EIUSQUE REGIMINE

Art. 11. § 1. Cum Universitas vel Facultas quandam communitatem efficiant, omnes in ea personae, sive singulae sive in consiliis adunatae, pro sua cuiusque condicione, con-responsabiles boni communis se sentiant oportet atque ad finem assequendum operam suam sedulo praestent.

§ 2. Quare earum in communitate academica iura et officia accurate in Statutis determinanda sunt ut intra limites definitos rite exercentur.

Art. 12. Magnus Cancellarius Sanctam Sedem repraesentat apud Universitatem vel Facultatem pariterque hanc apud Sanctam Sedem, eius conservationem atque progressum promovet, communionem fovet cum Ecclesia particulari et universali.

Art. 13. § 1. Magnus Cancellarius est Prae-latus Ordinarius equo Universitas vel Facultas iure pendent, nisi Apostolica Sedes aliter statuerit.

§ 2. Ubi adiuncta suadeant, haberi potest etiam Vice Magnus Cancellarius, cuius auctoritas in Statutis determinanda est.

Art. 14. Si Magnus Cancellarius sit alius ab Ordinario loci, normae statuuntur, quibus uterque proprium munus concorditer implere valeat.

Art. 15. Auctoritates academicae sunt personales et collegiales. Auctoritates personales sunt imprimis Rector vel Praeses, et Decanus. Auctoritates collegiales sunt varia organa directoria seu Consilia Universitatis vel Facultatis.

Art. 16. Universitatis vel Facultatis Statuta accuratius determinent nomina et officia Auctoritatum academicarum, quibusque modis et ad quod tempus designentur, ratione habitatum naturae canonicae Universitatis vel Facultatis, tum praxis universitatum propriae regionis.

Art. 17. Auctoritates academicae designentur ex personis, quae universitatum vitae vere peritae sint, et communiter ex alicuius Facultatis docentibus.

Art. 18. Rector et Praeses a Sacra Congre-

Tytuł II
**Wspólnota akademicka
i jej kierownictwo**

Art. 11. § 1. Ponieważ Uniwersytet lub Wydział tworzą pewną wspólnotę (Społeczność), stąd wszystkie wchodzące w jej skład osoby, czy to pojedyncze, czy zespolone w radach, każda - zgodnie z zajmowaną pozycją, winny się czuć odpowiedzialne za dobro wspólne i pilnie przyczyniać się do osiągnięcia celu.

§ 2. Dlatego należy w Statutach dokładnie określić ich prawa i obowiązki we wspólnocie akademickiej, tak by je odpowiednio wykonywały w określonych granicach.

Art. 12. Wielki Kanclerz reprezentuje Stolicę Świętą wobec Uniwersytetu lub Wydziału i jednocześnie Uniwersytet lub Wydział wobec Stolicy Świętej. Troszczy się o jego zachowanie i rozwój, popiera łączność z Kościołem partykularnym i powszechnym.

Art. 13. § 1. Wielkim Kanclerzem jest prałat ordynariusz, któremu na mocy prawa Uniwersytet lub Wydział podlega, chyba że Stolica Apostolska inaczej zarządzi.

§ 2. Tam, gdzie zalecają to okoliczności, można ustanowić także Wicewielkiego Kanclerza. Zakres jego uprawnień winien być określony w Statutach.

Art. 14. Jeśli Wielkim Kanclerzem nie jest ordynariusz miejsca, należy ustalić normy, które by pozwoliły każdemu z nich wypełniać zgodnie swoje zadanie.

Art. 15. Władze akademickie obejmują bądź pojedyncze osoby, bądź też kolegium. Wśród pierwszych należy wyliczyć przede wszystkim Rektora lub Przewodniczącego oraz Dziekana. Natomiast władzami o charakterze kolegialnym są różne organy kierujące, czyli Rady Uniwersytetu lub Wydziału.

Art. 16. Statuty Uniwersytetu lub Wydziału powinny dokładniej określić nazwę i obowiązki Władz akademickich, a także sposób powoływania i czas trwania kadencji, biorąc pod uwagę zarówno charakter kanoniczny Uniwersytetu lub Wydziału, jak i praktykę stosowaną w miejscowych uniwersytetach.

Art. 17. Do władz akademickich należy do-bierać osoby rzeczywiście zorientowane w życiu uniwersyteckim i na ogół z grona wykładowców któregoś z Wydziału.

Art. 18. Rektora i Przewodniczącego mia-

gatione pro Institutione Catholica nominantur vel saltem confirmantur.

Art. 19. § 1. Statuta determinent quomodo inter se cooperari debeant Auctoritates personales et collegiales ita ut, ratione collegiali in rebus praesertim gravioribus, in primis academicis, sedulo servata, Auctoritates personales ea potestate fruantur, quae earum officio vere respondeat.

§ 2. Quod imprimis de Rectore dicendum est, quippe qui officium totam Universitatem moderandi habeat atque aptis modis eius unitatem, cooperationem, progressum promovendi.

Art. 20. § 1. Ubi Facultates partes sunt Universitatis Ecclesiasticae, earum regimen Statutis rite componatur cum totius Universitatis regimine, ita ut bonum tum singularum Facultatum tum Universitatis convenienter promoveatur atque cooperatio omnium Facultatum inter se foveatur.

§ 2. Canonicae vero necessitates Facultatum Ecclesiasticarum servandae sunt etiam, cum hae in Universitatem non Ecclesiasticam insertae sint.

Art. 21. Si Facultas cum aliquo Seminario vel Collegio coniuncta sit, salva debita cooperatione in omnibus, quae ad bonum studentium pertinent, Statuta clare et efficaciter provideant ut rectio academica et administratio Facultatis a regimine et administratione Seminarii vel Collegii rite distinguantur.

Titulus III DE DOCENTIBUS

Art. 22. In unaquaque Facultate numerus docentium, imprimis stabilium, habeatur, qui ponderi et incremento disciplinarum, necnon debita e curae et profectui studentium respondeat.

Art. 23. Sint varii ordines docentium, in Statutis determinandi secundum gradum preparationis, insertionis, stabilitatis et responsabilitatis in Facultate, ratione opportune habita praxis universitatum propriae regionis.

Art. 24. Statuta definiant, ad quas Auctoritates spectent cooptatio, nominatio, promotio docentium, praesertim cum agatur de mu-

nuje lub przynajmniej zatwierdza Kongregacja Edukacji Katolickiej.

Art. 19. § 1. Statuty winny określić sposób współdziałania osób i kolegów stanowiących władze akademickie - tak, aby zachowując zasadę kolegialności, zwłaszcza w poważniejszych sprawach, głównie akademickich, osoby sprawujące władzę korzystały z uprawnień, które są naprawdę związane z ich stanowiskiem.

§ 2. Dotyczy to na pierwszym miejscu Rektora jako tego, którego obowiązkiem jest kierować całym Uniwersytetem i wspierać stosownymi sposobami jego jedność, współpracę i rozwój.

Art. 20. §1. Tam, gdzie Wydziały są częścią Uniwersytetu Kościelnego, zarządzanie nimi winno być w Statutach należycie zharmonizowane z zarządzaniem całego Uniwersytetu, tak by sprzyjało to odpowiednio, zarówno dobru poszczególnych Wydziałów jak i całego Uniwersytetu, a także przyczyniało się do współpracy wszystkich Wydziałów.

§ 2. Kanoniczne wymogi dotyczące Wydziałów Kościelnych mają być zachowane również wtedy, gdy są one włączone do Uniwersytetu niekościelnego.

Art. 21. Jeśli Wydział jest złączony z jakimś Seminarium lub Kolegium, wtedy – respektując właściwą współpracę we wszystkich sprawach dotyczących studentów - Statuty w sposób jasny i skuteczny winny zatroszczyć się o to, ażeby kierownictwo akademickie i administracja Wydziału były należycie oddzielone od kierownictwa i administracji Seminarium lub Kolegium.

Tytuł III Grono nauczające

Art. 22. Każdy Wydział powinien mieć liczbę wykładowców, przede wszystkim stałych, odpowiednią do rangi i rozwoju poszczególnych dyscyplin, jak również zapewniającą konieczną troskę o studentów i ich postęp.

Art. 23. Powinny być różne grupy wykładowców, określone w Statutach, w zależności od stopnia przygotowania, czasu objęcia stanowiska, stabilności i odpowiedzialności na danym Wydziale - z odpowiednim uwzględnieniem praktyki uniwersyteckiej własnego regionu (kraju).

Art. 24. Statuty powinny określić, do jakiej władzy należy dobór, mianowanie i awansowanie

nere stabili eis conferendo.

Art. 25. § 1. Ut quis inter Facultatis docentes stabiles legitime cooptetur, requiritur ut:

1° doctrinae copia, vitae testimonio et responsabilitatis sensu perspectus sit;

2° doctoratu congruenti vel aequipollenti titulo aut prorsus singularibus meritis scientificis praeditus sit;

3° certis documentis, speciatim dissertationibus publici iuris factis, ad investigationem scientificam idoneum se probaverit;

4° paedagogicam habilitatem ad docendum demonstrat.

§ 2. Haec requisita ad docentes stabiles cooptandos congrua ratione applicanda sunt docentibus non stabilibus.

§ 3. Requisite scientifica ad docentes cooptandos in praxi universitatum regionis vigentia opportune considerentur oportet.

Art. 26. § 1. Omnes cuiusvis generis docentes vitae probitate, doctrinae integritate ac muneris diligentia iugiter praediti sint ut ad finem Facultatis Ecclesiasticae proprium efficaciter conferre valeant.

§ 2. Qui docent res ad fidem vel mores spectantes, conscii sint oportet hoc munus explendum esse in plena communione cum authentico Magisterio Ecclesiae, imprimis Romani Pontificis¹⁶.

Art. 27. § 1. Missionem canonicam a Magno Cancellario, vel ab eius delegato, accipere debent, professione fidei peracta, qui disciplinas ad fidem vel mores spectantes docent; non enim propria auctoritate docent, sed vi missionis ab Ecclesia acceptae. Ceteri vero docentes a Magno Cancellario, vel ab eius delegato, veniam docendi accipere debent.

§ 2. Docentes omnes, antequam muneris stabilis collationem accipiant vel antequam ad supremum ordinem didacticum promoveantur, vel in utroque casu, prout in Statutis definiatur, declaratione «Nihil obstat» Sanctae

wykładowców, zwłaszcza gdy idzie o powierzanie stałej funkcji (etatu).

Art. 25. § 1. Aby ktoś mógł być prawnie włączony do grona stałych wykładowców Wydziału, wymaga się, aby:

1° posiadał odpowiednią wiedzę, walory moralne i odznaczał się poczuciem odpowiedzialności;

2° posiadał odpowiedni doktorat lub równorzędny tytuł albo też szczególne zasługi na polu nauki;

3° przy pomocy wykluczających wątpliwość dokumentów, zwłaszcza zaś opublikowanych rozpraw naukowych, wykazał, że jest zdolny do podjęcia badań naukowych;

4° wykazał pedagogiczną zdolność nauczania.

§ 2. Wspomniane wyżej wymogi konieczne przy angażowaniu stałych wykładowców, winny być w odpowiedni sposób brane pod uwagę również przy przyjmowaniu wykładowców niestałych.

§ 3. Należy odpowiednio rozważyć (wziąć pod uwagę) wymogi naukowe stawiane w praktyce uniwersyteckiej danego kraju przy doborze wykładowców.

Art. 26. § 1. Wszyscy, jakiegokolwiek stopnia, wykładowcy winni stale się odznaczać nieskazitelnością życia, czystością doktryny i pilnością w pełnieniu obowiązków, aby mogli skutecznie się przyczynić do osiągnięcia celu właściwego Wydziałowi Kościelnemu.

§ 2. Ci, którzy nauczają spraw dotyczących wiary lub moralności, mają pamiętać o tym, że zadanie to winni wykonywać z zachowaniem pełnej wspólnoty z autentycznym Nauczycielskim Urzędem Kościoła, a przede wszystkim z Biskupem Rzymskim¹⁶.

Art. 27. § 1. Wykładowcy dyscyplin odnoszących się do wiary lub moralności, winni otrzymać od Wielkiego Kanclerza lub jego delegata misję kanoniczną i składają wyznanie wiary. Nauczają bowiem nie własną powagą, lecz na mocy misji otrzymanej od Kościoła. Pozostali wykładowcy powinni otrzymać zezwolenie nauczania od Wielkiego Kanclerza lub jego delegata.

§ 2. Wszyscy wykładowcy, którzy mają otrzymać etat lub mają być włączeni do najwyższej grupy wykładowców, ewentualnie w obydwu przypadkach - gdy tak przewidują Statuty - potrzebują od Stolicy Apostolskiej wyjaś-

16 Cfr. Conc. Oecum. Vat. II. Const. dogm. de Ecclesia "Lumen gentium", n. 25: AAS 57 (1965), pp. 29-31.

Sedis indigent.

Art. 28. Promotio ad superiores ordines fit congruo temporis intervallo, iuxta docendi peritiam, investigationes peractas, opera scientifica publici iuris facta, spiritum cooperationis in docendo et investigando, et Facultati se devovendi studium.

Art. 29. Docentes, ut suo muneri satisfacere possint, liberi sint ab aliis muneribus, quae cum ipsorum officio investigandi et docendi, prout a singulis docentium ordinibus in Statutis postuletur, componi nequeant.

Art. 30. Statuta determinent:

a) quando et quibus condicionibus docentes a munere cessent;

b) quales ob causas qualique procedendi modo a munere suspendi vel etiam eo privari possint, ita ut iuribus tum docentis, tum Facultatis vel Universitatis, imprimis eius studentium, necnon ipsius communitatis ecclesialis, apte provideatur.

Titulus IV DE STUDENTIBUS

Art. 31. Facultates Ecclesiasticae omnibus patent, sive clericis sive laicis, qui, legitimo testimonio praediti, vitae moribus ac studiis praeviis idonei sint ut Facultati adscribantur.

Art. 32. § 1. Ut quis Facultati ad gradus academicos consequendos adscribi possit, afferre debet studiorum titulum, qui necessarius sit ad admissionem in Universitatem civilem propriae regionis vel nationis, in qua sit Facultas.

§ 2. Facultas in propriis Statutis determinet, quaenam, praeter ea, quae in § 1 dicta sunt, forte requirantur ad proprium studiorum curriculum ingrediendum, etiam quoad linguarum sive antiquarum sive recentium cognitionem.

Art. 33. Studentes leges Facultatis circa omnem ordinationem ac disciplinam - imprimis circa rationem studiorum, frequentiam, examina - necnon cetera, quae ad vitam Facultatis pertinent, fideliter servare debent.

Art. 34. Statuta definiant quomodo studen-

nientia, ze nie zgłasza ona w tej materii sprzeciwu.

Art. 28. Promocja do wyższej grupy wykładowców następuje po upływie odpowiedniego czasu, w zależności od zdobytego doświadczenia dydaktycznego, dokonanych badań naukowych, opublikowanych pozycji naukowych, ducha współpracy w nauczaniu i pracy badawczej oraz oddania Wydziałowi.

Art. 29. Aby wykładowcy mogli wypełnić swoją funkcję, powinni być wolni od innych zajęć, których nie można pogodzić z ich obowiązkiem pracy badawczej i dydaktycznej, jakiej Statuty wymagają od poszczególnych grup wykładowców.

Art. 30. Statuty winny określić:

a) kiedy i pod jakimi warunkami wykładowcy przestają pełnić swoją funkcję;

b) dla jakich powodów i z zachowaniem jakiej procedury mogą być zawieszani w pełnieniu funkcji lub nawet jej pozbawieni, tak by w sposób należyty zabezpieczone zostały prawa zarówno wykładowcy jak i Wydziału czy Uniwersytetu, a przede wszystkim jego studentów oraz samej wspólnoty kościelnej.

Tytuł IV Studenti

Art. 31. Wydziały Kościelne są otwarte dla wszystkich - zarówno duchownych jak świeckich - którzy, posiadając prawomocne świadectwo, przez przykładowe życie i odbyte studia są godni wpisania ich na listę studentów Wydziału.

Art. 32. § 1. Do wciągnięcia na listę studentów Wydziału celem uzyskania stopni akademickich, należy przedłożyć świadectwo studiów, wymagane do przyjęcia na państwowy Uniwersytet regionu lub kraju, na którym znajduje się Wydział.

§ 2. Statuty Wydziału powinny określać, co jeszcze - poza tym, co wskazano w § 1 - jest ewentualnie wymagane do rozpoczęcia studiów na danym Wydziale, także odnośnie do znajomości języków starożytnych lub nowożytnych.

Art. 33. Studenti winni wiernie przestrzegać przepisów obowiązujących na danym Wydziale, dotyczących zachowania porządku i dyscypliny - zwłaszcza gdy idzie o program studiów, uczęszczanie na zajęcia, i egzaminy - jak również tego wszystkiego, co wiąże się z życiem Wydziału.

Art. 34. Statuty mają określić sposób uczest-

tes, sive singuli sive consociati, partem habeant in vita communitatis universitariae circa ea, in quibus ad bonum commune Facultatis vel Universitatis ipsi conferre valeant.

Art. 35. Statuta pariter determinent quomodo studentes, ob graves causas, a quibusdam iuribus suspendi vel iis privari possint, vel etiam a Facultate excludi, ita ut iuribus tum studentis tum Facultatis vel Universitatis, necnon ipsius communitatis ecclesialis, apte provideatur.

Titulus V DE OFFICIALIBUS ET ADMINISTRIS

Art. 36. § 1. In Universitate vel Facultate regenda et administranda Auctoritates adiuvantur ab Officialibus, in proprio munere rite versatis.

§ 2. Officiales sunt imprimis Secretarius, Bibliothecarius, Oeconomus.

Art. 37. Habeantur quoque Administrati, qui addicti sint custodiae, ordini aliisque officiis tuendis, secundum necessitates Universitatis vel Facultatis.

Titulus VI DE RATIONE STUDIORUM

Art. 38. § 1. In studiorum ordinatione accurate servantur principia et normae, quae pro diversitate materiae in documentis ecclesiasticis, praesertim Concilii Vaticani II, continentur; simul vero ratio habeatur probatarum acquisitionum, quae ex progressu scientifico oriuntur et ad quaestiones solvendas, quae in praesenti agitantur, peculiariter conferunt.

§ 2. Methodus scientifica in singulis Facultatibus adhibeatur postulationibus respondens, quae singularum scientiarum propriae sunt. Recentes quoque methodi didacticae et paedagogicae opportune applicentur, quibus personalis studentium navitas eorumque in studiis pars actiosa aptius promoveantur.

Art. 39. § 1. Ad normam Concilii Vaticani

niczenia - czy to pojedynczych studentów czy też zrzeszonych - w życiu społeczności uniwersyteckiej, w tych sprawach, w których mogliby się przyczynić do dobra wspólnego Wydziału lub Uniwersytetu.

Art. 35. Statuty winny wreszcie określić sposób w jaki studenci - dla ważnych powodów - mogą być zawieszani w niektórych uprawnieniach lub ich pozbawiani, albo nawet wydaleny z Wydziału, tak jednak, by zabezpieczone były należycie prawa studenta, Wydziału lub Uniwersytetu, a także kościelnej wspólnoty.

Tytuł V **Urzednicy i pracownicy administracji**

Art. 36. § 1. Władze Uniwersytetu lub Wydziału mają być wspomagane w zarządzaniu i administrowaniu przez urzędników, należycie zorientowanych w powierzanej im funkcji.

§ 2. Urzędnikami są przede wszystkim: Sekretarz, Dyrektor Biblioteki i Dyrektor Administracyjny (Ekonom).

Art. 37. Należy też zaangażować pracowników administracji, pełniących zajęcia związane ze strzeżeniem, utrzymaniem porządku oraz innymi zadaniami, zależnie od potrzeb Uniwersytetu lub Wydziału.

Tytuł VI **Program studiów**

Art. 38. § 1. W programie studiów należy dokładnie przestrzegać zasad i norm, które odnośnie do różnych przedmiotów są zawarte w dokumentach kościelnych, zwłaszcza Soboru Watykańskiego II. Równocześnie zaś trzeba mieć na uwadze trwałe osiągnięcia wynikające z postępu naukowego, które w sposób szczególny przyczyniają się do rozwiązywania aktualnie dyskutowanych problemów.

§ 2. Na poszczególnych Wydziałach należy stosować metodę odpowiadającą postulatowi związanym z danymi dyscyplinami naukowymi. Należy też w sposób odpowiedni stosować nowe metody dydaktyczne i pedagogiczne, sprzyjające bardziej osobistemu zainteresowaniu studentów oraz ich aktywnej postawie w odbywaniu studiów.

Art. 39. § 1. Zgodnie z zarządzeniem Soboru

II, pro singularum Facultatum indole:

1° iusta agnoscatur libertas ⁽¹⁷⁾ in investigando et docendo, ut verus progressus obtineri possit in veritate divina cognoscenda et intellegenda;

2° simulque pateat:

a) veram libertatem in docendo necessario contineri intra limites verbi Dei, prout iugiter a vivo Magisterio Ecclesiae docetur;

b) item veram libertatem in investigando necessario niti firma adhaesione verbo Dei et obsequenti sui dispositione erga Magisterium Ecclesiae, cui munus concreditum est verbum Dei authentice interpretandi.

§ 2. Quapropter in re tam gravi multaeque prudentiae, cum fiducia et sine suspicione, simul vero cum consilio et sine temeritate, praesertim in docendo, procedendum est; atque postulationes scientificae cum pastoralibus necessitatibus populi Dei studiose componendae sunt.

Art. 40. In qualibet Facultate studiorum curriculum rite ordinetur per varios gressus seu cyclos, aptandos prout materia postulet, ita ut communiter:

a) imprimis generalis institutio tradatur, cohaerente omnium disciplinarum expositione, una cum introductione in usum methodi scientificae;

b) dein in aliqua disciplinarum sectione studium profundius instituat, ac simul usu scientificae investigationis methodi plenius exerceantur studentes;

c) tandem ad scientificam maturitatem progressus fiat, praesertim per opus scriptum, quod ad scientiae profectum vere conferat.

Art. 41. § 1. Disciplinae determinentur, quae ad proprium Facultatis finem obtinendum necessario requirantur, quae vero ad ipsum consequendum diversa ratione adiuvent, ideoque quomodo opportune inter se distinguantur.

§ 2. Disciplinae ita ordinentur in singulis Facultatibus ut corpus organicum constituent,

Watykańskiego II, w zależności od charakteru poszczególnych Wydziałów:

1° należy uznawać właściwie pojętą swobodę¹⁷ w podejmowaniu badań i w nauczaniu, tak aby można było osiągnąć właściwy postępowanie w poznawaniu i rozumieniu prawdy Bożej;

2° równocześnie jednak musi być oczywiste, że:

a) prawdziwa wolność w nauczaniu z konieczności mieści się w granicach Słowa Bożego i to tak, jak jest ono stale przedstawiane (nauczane) przez żywy Nauczycielski Urząd Kościoła;

b) a prawdziwa wolność w zakresie badań musi się z konieczności opierać na przyłgnięciu do Słowa Bożego i posłusznym nastawieniu wobec Nauczycielskiego Urzędu Kościoła, któremu zostało zlecone zadanie autentycznej interpretacji Słowa Bożego.

§ 2. Z tych to powodów, w sprawie tak ważnej i wymagającej wielkiej roztropności, należy postępować z ufnością i bez podejrzeń, a jednocześnie z wielką rozważą i bez lekkomyślności, zwłaszcza gdy idzie o nauczanie; należy też pilnie łączyć postulaty naukowe z duszpasterskimi potrzebami Ludu Bożego.

Art. 40. Przebieg studiów na każdym wydziale winien być odpowiednio podzielony na cykle, przystosowane do poszczególnych przedmiotów - ale w ten sposób, by z zasady:

a) przekazywano najpierw ogólne wiadomości, ukazujące też związek ze wszystkimi dyscyplinami oraz wprowadzenie do posługiwania się metodą naukową;

b) z kolei należy przystąpić do pogłębionego studium określonej grupy (sekcji) dyscyplin, wprowadzając jednocześnie studentów pełniej w posługiwanie się metodą badań naukowych;

c) wreszcie trzeba doprowadzić do dojrzałości naukowej, zwłaszcza przez pisanie rozprawy, przyczyniającej się naprawdę do postępu nauki.

Art. 41. § 1. Należy określić, jakie dyscypliny są konieczne wymagane do osiągnięcia właściwego celu Wydziału oraz te, które w różny sposób dopomagają do jego osiągnięcia i wskazać, jakie różnice należałoby uwzględnić między nimi.

§ 2. W ramach poszczególnych Wydziałów tak należy ułożyć wszystkie przedmioty, by u-

¹⁷ Cfr. Conc. Oecum. Vat. II, Const. past. de Ecclesia in mundo huius temporis "Gaudium et spes", n. 59: AAS 58 (1966), p. 1080.

solidae et cohaerenti studentium formationi inserviant, ac mutuam docentium cooperationem faciliorem reddant.

Art. 42. Lectiones, praesertim in cyclo institutionalium, necessario habendae sunt et studentibus frequentandae secundum normas in Statutis determinandas.

Art. 43. Exercitationes et seminaria, praecipue in cyclo specialisationis, sub docentium ductu, assidue fiant, ac studio privato et frequenti cum docentibus colloquio iugiter compleantur.

Art. 44. Statuta Facultatis definiant, quae examina vel aequipollentia experimenta studentibus subeunda sint, sive scripto sive ore facta, in fine semestris vel anni, ac praesertim cycli, ut eorum profectus comprobetur ad studia in Facultate prosequenda et ad gradus academicos consequendos.

Art. 45. Statuta pariter determinent, quae ratio habenda sit studiorum, quae alibi peracta sint, respectu praesertim dispensationis concedendae a quibusdam disciplinis vel examinibus vel etiam ipsius curriculi contrahendi, servatis praescriptis Sacrae Congregationis pro Institutione Catholica.

Titulus VII DE GRADIBUS ACADEMICIS

Art. 46. § 1. Post singulos cyclos curriculi studiorum congruens gradus academicus conferri potest, qui pro singulis Facultatibus statuendus est, attentis tum apatia cycli tum disciplinis in eo traditis.

§ 2. Quare, secundum normas communes et speciales huius Constitutionis, in Statutis singularum Facultatum accurate determinentur omnes gradus, qui conferantur et quibus condicio.

Art. 47. § 1. Gradus academici, qui a Facultate Ecclesiastica conferuntur, sunt: Baccalaureatus, Licentia, Doctoratus.

§ 2. His gradibus, pro diversitate Facultatum et ordinationis studiorum in singulis Facultatibus, peculiare qualificationes addi possunt.

Art. 48. Gradus academici in Statutis sin-

tworzyły organiczną całość, a także służyły solidnej i zwartej formacji studentów, i jednocześnie ułatwiały wzajemną współpracę wykładowców.

Art. 42. Należy koniecznie prowadzić wykłady, zwłaszcza w cyklu podstawowym, a studenci powinni na nie uczęszczać, zgodnie z postanowieniami Statutów.

Art. 43. Należy też pilnie prowadzić ćwiczenia i seminaria - zwłaszcza w cyklu specjalistycznym - pod kierunkiem wykładowców i powinno się je uzupełnić przez prywatne studium studentów oraz częste ich rozmowy z wykładowcami.

Art. 44. Statuty Wydziału powinny ustalić egzaminy lub inne równorzędne sprawdziany - pisemne lub ustne - obowiązujące studentów na końcu semestru lub roku, a zwłaszcza na końcu cyklu, celem stwierdzenia ich postępu (potrzebnego) do kontynuowania studiów na Wydziale i uzyskania stopni akademickich.

Art. 45. Wreszcie Statuty winny określić, jak należy się ustosunkować do studiów gdzie indziej odbytych, zwłaszcza gdy idzie o zwolnienie z niektórych przedmiotów lub egzaminów, czy też skrócenie okresu studiów - z zachowaniem jednak przepisów wydanych w tej materii przez Kongregację Edukacji Katolickiej.

Tytuł VII Stopnie akademickie

Art. 46. § 1. Po odbyciu poszczególnych cykli przewidzianych programem studiów może być nadany odpowiedni stopień akademicki, określony na poszczególnych Wydziałach, biorąc pod uwagę zarówno czas trwania cyklu, jak i wyłożone w tym czasie przedmioty.

§ 2. Dlatego, zgodnie z przepisami ogólnymi i szczegółowymi niniejszej Konstytucji, Statuty poszczególnych Wydziałów winny dokładnie określić wszystkie stopnie nadawane na Wydziale oraz warunki ich uzyskania.

Art. 47. § 1. Na Wydziale Kościelnym nadaje się następujące stopnie akademickie: Baccalaureat, Licencjat i Doktorat.

§ 2. Do tych stopni mogą być dodane specjalne "kwalifikacje" - zależnie od różnorodności Wydziałów i programu studiów na poszczególnych Wydziałach.

Art. 48. W Statutach poszczególnych Wy-

gularum Facultatum aliis quoque nominibus exprimi possunt, ratione habita praxis universitatum propriae regionis, dummodo aequipollentia cum gradibus academicis supra memoratis clare significetur atque uniformitas servetur in Facultatibus Ecclesiasticis eiusdem regionis.

Art. 49. § 1. Nemo gradum academicum obtinere potest nisi Facultati fuerit rite adscriptus, studiorum curriculum Statutis praescriptum absolverit, atque in examinibus vel experimentis probatus fuerit.

§ 2. Nemo ad Doctoratum admittatur nisi antea Licentiam consecutus sit.

§ 3. Ad Doctoratum consequendum requiritur praeterea dissertatio doctoralis, quae ad scientiae progressum vere conferat, sub docentis ductu exarata, publica disceptatione expensa, collegialiter approbata, et saltem praecipua ex parte publici iuris facta.

Art. 50. § 1. Doctoratus est gradus academicus, qui aliquem habilem reddit ad docendum in Facultate ideoque ad id requiritur; Licentia est gradus academicus, qui habilem reddit ad docendum in seminario maiore vel aequipollenti schola ideoque ad id requiritur.

§ 2. Gradus academici, qui requiruntur ad varia munera ecclesiastica obeunda, a competentis Auctoritate Ecclesiastica statuuntur.

Art. 51. Doctoratus ad honorem ob peculiaris merita scientifica vel culturalia in promovendis scientiis ecclesiasticis acquisita conferri potest.

Titulus VIII DE REBUS DIDACTICIS

Art. 52. Ad fines proprios assequendos, maxime ad investigationes scientificas peragendas, in unaquaque Universitate vel Facultate congruens bibliotheca adsit, ad docentium et studentium usum accommodata, recto ordine disposita et opportunis catalogis instructa.

Art. 53. Congrua pecuniae summa, quot-

dialium stopnie akademickie mogą otrzymać również inne nazwy - mając na uwadze praktykę uniwersytetów danego regionu, byleby tylko jasno została sprecyzowana ich równoważność z wymienionymi wyżej stopniami akademickimi, a także została zachowana jednolitość na Wydziałach Kościelnych tego samego regionu.

Art. 49. § 1. Nikt nie może uzyskać stopnia akademickiego, jeśli nie został prawnie wciągnięty na listę studentów danego Wydziału, nie ukończył przepisanego w Statutach okresu studiów i nie zdał egzaminów lub w inny równorzędny sposób nie wykazał swojej wiedzy.

§ 2. Nie można nikogo dopuścić do Doktoratu jeśli nie uzyskał wcześniej Licencjatu.

§ 3. Do uzyskania Doktoratu wymagana jest ponadto rozprawa doktorska, przyczyniająca się rzeczywiście do postępu nauki, napisana pod kierunkiem wykładowcy, przeanalizowana w publicznej dyskusji (obronie), kolegiálně zaaprobowana i przynajmniej w znacznej części ogłoszona drukiem.

Art. 50. § 1. Doktorat jest stopniem akademickim, uprawniającym do prowadzenia wykładów na Wydziale i dlatego jest on wymagany do podjęcia wspomnianej funkcji. Licencjat jest stopniem akademickim do wykładania w wyższym seminarium duchownym lub w szkole równorzędnej - i dlatego jest on wymagany do wykonywania tej funkcji.

§ 2. Kompetentna Władza Kościelna określa, jakie stopnie akademickie są wymagane do wykonywania różnych funkcji (urzędów) kościelnych.

Art. 51. Doktorat honorowy może być nadany ze względu na wyjątkowe zasługi naukowe lub kulturowe, zdobyte w zakresie rozwijania nauk kościelnych.

Tytuł VIII Środki dydaktyczne

Art. 52. Dla osiągnięcia właściwych sobie celów, zwłaszcza zaś dla prowadzenia badań naukowych, każdy Uniwersytet lub Wydział winien mieć odpowiednią bibliotekę, przystosowaną do potrzeb wykładowców i studentów, właściwie uporządkowaną i posiadającą dobrze sporządzone katalogi.

Art. 54. Przez odpowiednią sumę pieniędzy, przyznawaną każdego roku, biblioteka winna

annis assignata, bibliotheca continuo augeatur libris, tum antiquis tum recens scriptis, atque praecipuis commentariis periodicis, ita ut disciplinis tam investigandis et tradendis quam discendis atque exercitationibus et seminariis perficiendis efficaciter servire possit.

Art. 54. Bibliothecae praeficiatur peritus in hac re, qui apto Consilio adiuvetur, et Consilia Universitatis vel Facultatis opportune participet.

Art. 55. § 1. Instrumenta quoque technica, audivisifica, etc., quae artem didacticam iuvent, Facultati praesto sint.

§ 2. Pro peculiari Universitatis vel Facultatis natura et fine, etiam instituta investigationis et laboratoria scientifica habeantur, aliaque subsidia ad proprium finem obtinendum necessaria.

Titulus IX DE REBUS OECONOMICIS

Art. 56. Universitati vel Facultati bonorum copia praesto sit ad finem suum convenienter assequendum necessaria. Status vero patrimonialis et iura proprietatis accurate describantur.

Art. 57. Statuta determinent munus Oeconomi, necnon partes Rectoris vel Praesidis et Consiliorum in Universitatis vel Facultatis re oeconomica gerenda iuxta normas rectae oeconomiae, ita ut administratio sana servetur.

Art. 58. Docentibus, Officialibus et Administris congruum honorarium tribuatur, ratione habita consuetudinum in regione vigentium, etiam quoad protectionem cautionesque sociales.

Art. 59. Statuta pariter determinent normas generales de modis, quibus studentes sumptus Universitatis vel Facultatis participant, tributa solvendo pro admissione, annua adscriptione, examinibus et diplomatibus.

stale powiększać swój księgozbiór, zarówno dawnymi jak i współcześnie wydanymi pozycjami, a także podstawowymi czasopismami - tak by mogła służyć skutecznie pomocą w pracach badawczych poszczególnych dyscyplin, w ich wykładaniu i uczeniu się oraz przy prowadzeniu ćwiczeń i seminariów.

Art. 54. Do kierowania biblioteką winna być wyznaczona biegła w tej materii osoba, wspomagana przez odpowiednią Radę i uczestnicząca w Radach Uniwersytetu lub Wydziału.

Art. 55. § 1. Wydział winien mieć do dyspozycji również urządzenia techniczne, audiowizualne itd., stanowiące pomoc w pracy dydaktycznej.

§. 2. Gdy tego domaga się szczególnie charakter i cel Uniwersytetu lub Wydziału powinien on mieć również instytuty badawcze i laboratoria naukowe oraz inne pomoce, konieczne do osiągnięcia własnego celu.

Tytuł IX Sprawy ekonomiczne

Art. 56. Każdy Uniwersytet lub Wydział winien posiadać odpowiednią bazę materialną, konieczną do właściwego osiągnięcia swojego celu. Należy dokładnie określić stan majątkowy i prawo własności.

Art. 57. Statuty winny określić zadania Administracyjnego Dyrektora (Ekonomy) oraz udział Rektora czy Przewodniczącego i Rad w załatwianiu spraw gospodarczych, zgodnie z zasadami właściwie pojętej ekonomii, tak by cała administracja oparta była na zdrowych zasadach.

Art. 58. Wykładowcy, urzędnicy i pracownicy administracji mają otrzymywać odpowiednie wynagrodzenie, przy uwzględnianiu praktyki stosowanej w danym regionie, również w zakresie opieki i ubezpieczeń społecznych.

Art. 59. Statuty winny także określić normy ogólne odnośnie do sposobu uczestniczenia studentów w wydatkach Uniwersytetu lub wydziału, przez uiszczanie opłat wpisowych, opłat rocznych i związanych z egzaminami oraz dyplomami.

Titulus X
DE FACULTATUM PRAESTITUTA
DISTRIBUTIONE ET COOPERATIONE

Art. 60. § 1. Facultatum praestituta distributio seu, ut aiunt, planificatio sedulo curanda est ut provideatur tum ipsarum Universitatum et Facultatum conservationi et progressui, tum earum congruae in variis terrae partibus distributioni.

§ 2. Ad hoc perficiendum Sacra Congregatio pro Institutione Catholica consiliis adiuvetur Conferentiarum Episcopaliū et Commissionis Peritorum.

Art. 61. Novae Universitatis vel Facultatis erectio vel approbatio a Sacra Congregatione pro Institutione Catholica decernuntur, cum omnia, quae requiruntur, praesto sint, habita sententia Ordinarii loci, Conferentiae Episcopalis, necnon virorum peritorum praesertim ex vicinioribus Facultatibus.

Art. 62. § 1. Affiliatio Instituti alicui Facultati, ad Baccalaureatum consequendum, a Sacra Congregatione pro Institutione Catholica decernitur, post impletas condiciones ab eadem determinatas.

§ 2. Enixe optatur, ut Studia Theologica tum dioecesium tum institutorum religiosorum alicui Facultati Sacrae Theologiae affilientur.

Art. 63. Aggregatio et Incorporatio Instituti alicui Facultati, etiam ad superiores gradus academicos consequendos, a Sacra Congregatione pro Institutione Catholica decernuntur, post impletas condiciones ab eadem determinatas.

Art. 64. Cooperatio inter Facultates, sive eiusdem Universitatis, sive eiusdem regionis, sive etiam maioris amplitudinis, sedulo curanda est. Multum enim iuvat ad docentium investigationem scientificam et studentium meliorem formationem promovendam; necnon ad eam fovendam rationem, quae interdisciplinaria appellari solet et in dies magis necessaria apparet; similiter ad complementarietatem, ut dicitur, inter Facultates provehendam; atque universe ad sapientiae christianae penetrationem in totam culturam procurandam.

Tytuł X
**Planowe rozmieszczenie wydziałów oraz ich
współdziałanie**

Art. 60. § 1. Należy pilnie zatroszczyć się o właściwe (planowe) rozmieszczenie Wydziałów by w ten sposób zagwarantować zarówno utrzymanie i rozwój Uniwersytetów oraz Wydziałów, jak też odpowiednie ich rozmieszczenie w różnych częściach świata.

§ 2. Dla osiągnięcia tego celu Kongregacja Edukacji Katolickiej winna zasięgać zdania Konferencji Biskupich i (specjalnej) Komisji Biegłych.

Art. 61. Kongregacja Edukacji Katolickiej dopiero wtedy będzie dokonywała erekcji lub zatwierdzenia nowego Uniwersytetu czy Wydziału, gdy zostaną spełnione wszystkie wymogi (warunki), i po uzyskaniu opinii ordynariusza miejsca, Konferencji Biskupiej oraz osób biegłych, zwłaszcza z sąsiednich Wydziałów.

Art. 62. § 1. Afiliacji Instytutu do jakiegoś Wydziału, dla uzyskiwania stopnia Baccalaureatu, dokonuje Kongregacja Edukacji Katolickiej, po wypełnieniu warunków przez nią określonych.

§ 2. Jest bardzo wskazane, ażeby teologiczne studia (seminaria), tak diecezjalne jak zakonnych instytutów, były afiliowane do jakiegoś Wydziału teologicznego.

Art. 63. Przyłączenia (agregacji) i wcielenia (inkorporacji) Instytutu do jakiegoś Wydziału, celem uzyskiwania również wyższych stopni akademickich, dokonuje Kongregacja Edukacji Katolickiej, po wypełnieniu warunków przez nią określonych.

Art. 64. Należy pilnie popierać współpracę pomiędzy Wydziałami, czy to w ramach tego samego Uniwersytetu, czy też na obszarze tego samego regionu (kraju), czy nawet w szerszym zakresie. Przyczynia się ona bowiem do spotęgowania badań naukowych wykładowców oraz do lepszej formacji studentów; sprzyja metodzie tzw. interdyscyplinarnej, która z każdym dniem wydaje się bardziej konieczna; sprzyja też wzajemnemu uzupełnianiu działalności poszczególnych Wydziałów - ogólnie zaś pomaga do przenikania mądrości chrześcijańskiej w całą kulturę.

PARS ALTERA NORMAE SPECIALES

Art. 65. Praeter normas omnibus Facultatibus Ecclesiasticis communes, in prima parte huius Constitutionis propositas, normae speciales dantur pro quibusdam Facultatibus, attenta earum peculiari natura et momento in Ecclesia.

Titulus I DE FACULTATE SACRAE THEOLOGIAE

Art. 66. Facultas Sacrae Theologiae eo tendit ut doctrina catholica, ex divina Revelatione maxima cura hausta, methodo scientifica sibi propria alte perspicatur et systematice enucleetur; atque humanorum problematum solutiones sub ipsius Revelationis lumine sedulo investigentur.

Art. 67. § 1. Sacrae Scripturae studium sit veluti anima Sacrae Theologiae, quae in verbo Dei scripto, una cum viva Traditione, tamquam in perenni fundamento innititur⁽¹⁸⁾.

§ 2. Singulae vero disciplinae theologicae ita tradantur, ex internis rationibus proprii cuiusque obiecti et in conexione cum aliis disciplinis etiam philosophicis necnon cum scientiis anthropologicis, unitas totius institutionis theologicae aperte clarescat, omnesque vergant ad intime cognoscendum Christi mysterium, populo Dei omnibusque gentibus efficacius inde annuntiandum.

Art. 68. § 1. Veritas revelata consideretur quoque in conexione cum progredientis aetatis acquisitionibus scientificis ut clare perspicatur «quomodo fides et ratio in unum verum conspirent»⁽¹⁹⁾ atque eius expositio talis sit, quae, sine veritatis immutatione, ingenio indolique uniuscuiusque culturae accommodetur, peculiari ratione habita philosophiae et sapientiae populorum, seclusa tamen omnis syncretismi et falsi particu-

CZEŚĆ DRUGA NORMY SZCZEGÓŁOWE

Art. 65. Oprócz norm wspólnych dla wszystkich Wydziałów Kościelnych, wyłożonych w pierwszej części niniejszej Konstytucji, zamieszcza się następnie normy szczegółowe mające zastosowanie w odniesieniu określonych Wydziałów, ze względu na ich szczególny charakter i znaczenie w Kościele.

Tytuł I Wydział teologiczny

Art. 66. Wydział Teologiczny ma to na uwadze, ażeby nauka katolicka - zaczerpnięta z największą troską z Bożego Objawienia - przy pomocy właściwej sobie metody naukowej była głęboko poznawana i systematycznie wykładana; dąży ponadto do pilnego rozważania ludzkich problemów w świetle tegoż Objawienia.

Art. 67. § 1. Studium Pisma świętego winno być jakby duszą Teologii, która opiera się - jako na odwiecznym fundamentcie - na Słowie Bożym pisanym i żywej Tradycji¹⁸.

§ 2. Poszczególne zaś dyscypliny teologiczne tak powinny być wykładane, ażeby na podstawie wewnętrznych racji każdego przedmiotu i z powiązania z innymi dyscyplinami, również filozoficznymi jako też z naukami antropologicznymi, jasno ukazywała się jedność całej formacji teologicznej oraz by wszyscy byli skierowani do najgłębszego poznania Tajemnicy Chrystusa, celem skuteczniejszego głoszenia jej Ludowi Bożemu i wszystkim narodom.

Art. 68. § 1. Prawda objawiona winna być rozważana również w powiązaniu z osiągnięciami naukowymi bieżącej epoki, ażeby w ten sposób można było jasno poznać "jak wiara i rozum dążą do jednej prawdy"¹⁹, a także, by jej wykład był - bez zmieniania jednak prawdy - dostosowany do mentalności i charakteru każdej kultury, ze szczególnym uwzględnieniem filozofii i mądrości narodów, z wykluczeniem wszakże pozorów wszelkiego synkretyzmu i fałszywego

18 Cfr. Conc. Oecum. Vat. II, Const. dogm. de divina Revelatione "Dei Verbum". n. 24: AAS 58 (1966), p. 827.

19 Conc. Oecum. Vat. II, Declar. de Educatione Christiana "Gravissimum Educationis". n. 10: AAS 58 (1966), p.737.

larismi specie⁽²⁰⁾.

§ 2. Valores positivi, qui in variis philosophiis et culturis inveniuntur, sedulo investigandi, seligendi et assumendi sunt; non autem accipienda sunt systemata et methodi, quae cum fide christiana componi nequeant.

Art. 69. Quaestiones oecumenicae, iuxta normas competentis Auctoritatis Ecclesasticae⁽²¹⁾, accurate pertractandae sunt; relationes quoque cum religionibus non christianis attente considerandae; ac sedula cura examinanda sunt problemata, quae ex hodierno atheismo oriuntur.

Art. 70. In doctrina catholica investiganda et docenda fidelitas erga Ecclesiae Magisterium semper eluceat. In docendi munere explendo, praesertim in cyclo institutionalis, ea imprimis tradantur, quae ad patrimonium acquisitum Ecclesiae pertinent. Probabiles et personales opiniones, quae ex novis investigationibus oriuntur, non nisi ut tales modeste proponantur.

Art. 71. In doctrina tradenda normae servantur, quae in documentis Concilii Vaticani II continentur⁽²²⁾, necnon in recentioribus Apostolicae Sedis documentis⁽²³⁾, quatenus etiam studia academica respiciunt.

*Art. 72. Curriculum studiorum Facultatis Theologiae complectitur:

a) primum cyclum, institutionalem, qui per quinquennium seu decem semestria protrahitur, vel per triennium, si biennium philosophicum antea requiritur.

Primum biennium praesertim impendendum est solidae institutioni philosophicae, quippe quae necessaria sit ad studium theologiae congrue obeundum. Baccalaureatus adeptus in ecclesiastica Facultate Philosophiae substituit cursus philosophicus primi cycli consequendos in Facultatibus Theo-

partykularyzmu²⁰.

§ 2. Należy pilnie badać, wybierać i przyjmować pozytywne wartości, znajdujące się w różnych filozofiach i kulturach: ale nie można przyjmować systemów i metod, których nie da się pogodzić z chrześcijańską wiarą.

Art. 69. Zagadnienia ekumeniczne należy dokładnie omawiać, zgodnie z normami wydanymi w tej materii przez kompetentną władzę kościelną²¹, trzeba też pilnie analizować relacje z religiami niechrześcijańskimi; i wreszcie z pilną troskliwością badać problemy wynikające ze współczesnego ateizmu.

Art. 70. W badaniu i przedstawianiu nauki katolickiej winna zawsze ujawniać się wierność wobec Nauczycielskiego Urzędu Kościoła. W nauczaniu, zwłaszcza w ramach cyklu podstawowego, należy na pierwszym miejscu wyklądać to, co stanowi trwałe dziedzictwo Kościoła. Natomiast opinie prawdopodobne i osobiste, wypływające z nowych badań trzeba podawać w mniejszym zakresie, podkreślając ich problematyczność.

Art. 71. W wykładaniu nauki (katolickiej) należy zachować normy zawarte w dokumentach Soboru Watykańskiego II²², jak również we współczesnych dokumentach Stolicy Apostolskiej²³, w tych punktach, które dotyczą studiów akademickich.

*Art. 72. Program studiów na Wydziale Teologicznym obejmuje:

a) cykl pierwszy, podstawowy, trwający pięć lat, czyli dziesięć semestrów, ewentualnie trzy lata, jeśli przed nim jest wymagane dwuletnie studium filozoficzne.

Pierwsze dwa lata mają być w głównej mierze przeznaczone na solidną formację filozoficzną, która jest niezbędna do odpowiedniego podjęcia studiów teologicznych. Baccalaureat uzyskany na kościelnym wydziale filozofii zastępuje studium filozofii na pierwszym cyklu studiów na wydziale teologii. Baccalaureat z filo-

20 Cfr. Conc. Oecum. Vat. II, Decr. de activ. miss. Ecclesiae "Ad gentes divinitus", n. 22: AAS 58 (1966), pp. 973 s.

21 Cfr. "Directorium ad ea quae a Conc. Vat. II de re oecumenica promulgata sunt exsequenda", Pars altera: AAS 62 (1970), pp. 705 ss.

22 Cfr. praesertim Conc. Oecum. Vat. II. Const. dogm. de divina Revelatione, "Dei Verbum": AAS 56 (1968), pp. 817 ss., et Decr. de Institutione sacerdotali "Optatum totius": AAS 58 (1966), pp. 713 ss.

23 Cfr. praesertim Pauli VI Epist. "Lumen Ecclesiae" de S. Thoma Aquinate, 20 Nov. 1974: AAS 66 (1974), pp. 673 ss., et Sacrae Congr. pro Institutione Catholica Litteras: de institutione theologica (22 Febr. 1976); de institutione canonistica (1 Mart. 1975); de institutione philosophica (20 Ian. 1972).

logiae. Baccalaureatus autem in Philosophia adeptus in Facultate non ecclesiastica ratio non est plane dispensandi studentem a primi cycli cursibus philosophicis in Facultatibus Theologiae.

Disciplinae theologiae ita tradantur ut organica expositio totius doctrinae catholicae praebeatur, una cum introductione in methodum scientificae investigationis.

Cyclus concluditur gradu academico Baccalaureatus vel alio congruo, in Statutis Facultatis determinando.

b) secundum cyclum, specializationis, qui protrahitur per biennium seu quattuor semestria.

In eo disciplinae speciales secundum diversam specializationis indolem traduntur, ac seminaria et exercitationes habentur ad scientificae investigationis theologiae usum acquirendum.

Cyclus concluditur gradu academico Licentiae specializatae.

c) tertium cyclum, quo per congruum tempus scientifica formatio theologica perficitur, praesertim per dissertationis doctoralis elaborationem.

Cyclus concluditur gradu academico Doctoratus.

Art. 73. § 1. Ut quis Facultati Sacrae Theologiae adscribi valeat, oportet studia antea requisita absolverit ad normam art. 32 huius Constitutionis.

§ 2. Ubi primus Facultatis cyclus est triennalis, studens testimonium afferre debet de biennio philosophico apud probatam Facultatem Philosophicam vel Institutum rite absoluto.

Art. 74. § 1. Facultatis Sacrae Theologiae peculiare officium est curare scientificam formationem theologicam eorum, qui ad presbyteratum contendunt vel ad specialia munera ecclesiastica praeparantur.

§ 2. Ad hunc finem speciales etiam disciplinae, sacrorum alumnis accommodatae, praesto sint; immo opportune ab ipsa Facultate ad pastorem formationem complendam institui potest «Annus pastoralis», qui post absolutum quinquennium institutionale ad presbyteratum requiritur et collatione specialis Diplomatis concludi potest.

zofii uzyskany na niekościelnym wydziale nie może być podstawą do całkowitego zwolnienia studenta ze studium filozofii na pierwszym cyklu kształcenia na wydziale teologii.

Dyscypliny teologiczne należy w ten sposób wykładać, aby ukazywała się organiczna jedność całej nauki katolickiej; trzeba też wprowadzić w metodę naukowego badania teologicznego.

Cykl ten kończy się akademickim stopniem Baccalaureatu lub innym odpowiednim stopniem, który winien być określony w Statutach.

b) Cykl drugi, specjalistyczny, trwający dwa lata, czyli cztery semestry.

W tym cyklu wykłada się poszczególne dyscypliny w sposób specjalistyczny, zgodnie z naturą każdej dyscypliny, jak również prowadzi się seminaria i ćwiczenia dla nabycia wprawy w naukowych badaniach teologicznych.

Cykl ten kończy się uzyskaniem akademickiego stopnia Licencjatu w zakresie określonej specjalizacji.

c) Cykl trzeci, w ramach którego przez odpowiedni czas doskonalą się naukową formacją teologiczną, zwłaszcza poprzez przygotowywanie rozprawy doktorskiej.

Powyższy cykl kończy uzyskaniem akademickiego stopnia doktoratu.

Art. 73. § 1. Warunkiem przyjęcia na Wydział Teologii jest ukończenie studiów wymaganych zgodnie z przepisem art. 32. niniejszej Konstytucji.

§ 2. Jeśli pierwszy cykl na danym Wydziale trwa trzy lata, student musi przedłożyć świadectwo ukończenia dwuletniego studium filozoficznego na zatwierdzonym Wydziale Filozoficznym lub Instytucie.

Art. 74. § 1. Szczególnym obowiązkiem Wydziału Teologicznego jest troska o naukową formację teologiczną tych, którzy mają zamiar przyjąć święcenia presbyteratu lub przygotowują się do podjęcia specjalnych funkcji kościelnych.

§ 2. Dla osiągnięcia tego celu winny być przewidziane także specjalne przedmioty, odpowiednio przystosowane dla alumnów. Co więcej, jest rzeczą wskazaną, by Wydział prowadził "Rok duszpasterski", dla uzupełnienia formacji pasterskiej - który jest wymagany do presbyteratu po zakończeniu pięcioletniego kursu podstawowego. Kurs taki może się kończyć wydaniem specjalnego dyplomu.

Titulus II
DE FACULTATE IURIS CANONICI

Art. 75. *Facultas Iuris Canonici, Latini vel Orientalis, disciplinas canonisticas in lumine legis evangelicae excolere ac provehere intendit, in iisdemque studentes altius instituere ut ad investigationem et magisterium formentur necnon ad peculiariora munera ecclesiastica obeunda praeparentur.*

*Art. 76. *Studiorum curriculum Facultatis Iuris Canonici complectitur:*

a) *primum cyclum, per quattuor semestria seu duos annos protrahendum, pro iis qui debita formatione philosophico-theologica carent, non exceptis iis qui gradum academicum in iure civili iam consecuti sunt; in eo studium impenditur generalibus institutionibus iuris canonici iisque disciplinis philosophicis et theologis quæ ad superiorem formationem canonisticam requiruntur;*

b) *secundum cyclum per sex semestria seu triennium pro omnibus protrahendum, qui integri Codicis per plenam tractationem eiusdem fontium sive magisterialium sive disciplinarium altiore studio impenditur, addito studio affinium disciplinarum;*

c) *tertium cyclum, saltem per duo semestria seu per annum protrahendum, quo canonistica formatio perficitur ad dissertationem doctoralem, per scientificam investigationem, elaborandam.*

Art. 77. § 1. *Quoad disciplinas in primo cyclo praescriptas, Facultas uti potest cursibus in aliis Facultatibus traditis, qui ab ipsa propriis postulatis respondententes agnoscantur.*

§ 2. *Secundus cyclus concluditur Licentia; tertius vero Doctoratu.*

§ 3. *Statuta Facultatis peculiariora requisita ad singulos gradus academicos consequendos definiant, ratione habita Ordinationum Sacrae Congregationis pro Institutione Catholica.*

Art. 78. *Ut quis Facultati Iuris Canonici adscribi possit, oportet studia antea requisita absolverit ad normam art. 32 huius Constitutionis.*

Tytuł II
Wydział Prawa Kanonicznego

Art. 75. *Celem Wydziału Prawa Kanonicznego - Łacińskiego lub Wschodniego - jest kultywowanie i rozwój dyscyplin kanonicznych w świetle prawa ewangelicznego, a także pogłębione kształcenie w nich studentów, aby ich przygotować do podjęcia badań naukowych w tej dziedzinie, prowadzenia wykładów oraz wykonywania szczególnych zadań kościelnych.*

*Art. 76. *Program studiów na Wydziale Prawa Kanonicznego obejmuje:*

a) *cykl pierwszy trwający cztery semestry, czyli dwa lata, dla tych, którzy nie posiadają wymaganej formacji filozoficzno-teologicznej, nie wyłączając tych, którzy uzyskali stopień akademicki z prawa cywilnego, w czasie którego podawane są ogólne zasady Prawa Kanonicznego oraz te dyscypliny filozoficzne i teologiczne, które są wymagane do wyższego wykształcenia kanonicznego;*

b) *cykl drugi trwający sześć semestrów, czyli trzy lata dla wszystkich, poświęcony pogłębionemu studium całego Kodeksu obejmującym jego źródła zarówno doktrynalne jak i dyscyplinarne, z dołączeniem studium pokrewnych dyscyplin;*

c) *cykl trzeci, trwający przynajmniej jeden rok, czyli dwa semestry - poświęcony doskonaleniu formacji kanonicznej i przygotowywaniu rozprawy doktorskiej poprzez badania naukowe.*

Art. 77. § 1. *Jeśli idzie o dyscypliny przepisane w pierwszym cyklu, to Wydział może zaliczyć wykłady prowadzone na innych Wydziałach, o ile uzna, że odpowiadają one jego własnym postulatam.*

§ 2. *Cykl drugi kończy się Licencjatem, trzeci zaś Doktoratem.*

§ 3. *Statuty Wydziału powinny określić szczegółowe wymogi konieczne do uzyskania poszczególnych stopni akademickich, uwzględniając przy tym zarządzenia Kongregacji Edukacji Katolickiej.*

Art. 78. *Warunkiem przyjęcia na Wydział Prawa Kanonicznego jest ukończenie studiów, wymaganych zgodnie z postanowieniem art. 32 niniejszej Konstytucji.*

Titulus III
DE FACULTATE PHILOSOPHIAE

Art. 79. § 1. *Facultas Ecclesiastica Philosophiae intendit problemata philosophica methodica investigatione perscrutari et, «patrimonio philosophico perenniter valido»⁽²⁴⁾ innixa, eorum solutionem naturali rationis lumine inquirere, atque cum christiana mundi, hominis et Dei visione cohaerentiam monstrare, relationes philosophiae cum theologia recta in luce ponendo.*

§ 2. *Studentes dein ita instituere sibi proponit ut apti evadant ad magisterium aliaque congrua intellectualia munera obeunda necnon ad christianam promovendam culturam et ad fructuosum habendum dialogum cum hominibus nostri temporis.*

Art. 80. *In philosophia docenda servantur normae eam spectantes, quae in documentis Concilii Vaticani II continentur⁽²⁵⁾, necnon in recentioribus documentis Sanctae Sedis⁽²⁶⁾, quatenus etiam studia academica respiciunt.*

*Art. 81. a) *primum cyclum, institutionalem, in quo, per triennium, seu sex semestria, cohaerens fit expositio variarum philosophiae partium, quae de mundo, homine et Deo tractant, necnon historiae philosophiae, una cum introductione in methodum investigationis scientificae;*

b) *secundum cyclum, inchoatae specialisationis, in quo, per biennium seu quattuor semestria, specialibus disciplinis et seminariis consideratio philosophica profundius instituitur in aliqua philosophiae parte;*

c) *tertium cyclum, in quo, saltem per tres annos, maturitas philosophica promovetur, praesertim dissertationis doctoralis elaboratione.*

Art. 82. *Primus cyclus concluditur Baccalaureatu, secundus Licentia specializata, tertius Doctoratu.*

*Art. 83. *Ut quis in primo cyclo Facultatis Philosophiae adscribi possit, oportet antea studia requisita absolvisse ad normam art. 32*

Tytuł III
Wydział Filozofii

Art. 79. § 1. *Kościelny Wydział Filozofii stawia sobie za cel rozważanie w sposób metodyczny problemów filozoficznych i - opierając się "na wiecznie trwałych wartościach filozoficznych"²⁴ - rozwiązywanie ich w świetle naturalnego rozumu oraz wykazywanie ich związku (harmonii) z chrześcijańską wizją świata, człowieka i Boga, przedstawiając we właściwym świetle stosunek filozofii do teologii.*

§ 2. *Celem Wydziału jest również tak formować swoich studentów, aby mogli podjąć funkcję nauczania, oraz inne odpowiednie zadania intelektualne, jak również byli zdolni do rozwijania chrześcijańskiej kultury i podjęcia owocnego dialogu ze współczesnymi ludźmi.*

Art. 80. *W nauczaniu filozofii należy zachować normy wydane w tej materii w dokumentach Soboru Watykańskiego II²⁵, jak również zawarte w ostatnich dokumentach Stolicy Apostolskiej²⁶, o ile dotyczą także studiów akademickich.*

*Art. 81. a) *cykl pierwszy, podstawowy, w którym przez trzy lata, czyli sześć semestrów, podawany jest zwarty wykład różnych części filozofii, traktujących o świecie, człowieku i Bogu, oraz obejmujący historię filozofii - łącznie z wprowadzeniem do metody badań naukowych;*

b) *cykl drugi, początkowej specjalizacji, w ramach którego przez dwa lata, czyli przez cztery semestry, są podejmowane głębsze rozważania filozoficzne jakiegoś działu filozofii poprzez specjalne dyscypliny i seminaria;*

c) *cykl trzeci, obejmujący okres przynajmniej trzech lat, podczas którego studenci osiągają dojrzałość filozoficzną, zwłaszcza w związku z pisanem rozprawy doktorskiej.*

Art. 82. *Cykl pierwszy kończy się uzyskaniem Baccalaureatu, drugi - Licencjatu specjalistycznego, trzeci - Doktoratu.*

*Art. 83. *Warunkiem przyjęcia na pierwszy cykl na Wydziale Filozofii jest ukończenie studiów, zgodnie z przepisem art. 32 niniejszej*

24 Cfr. Conc. Oecum. Vat. II, Decr. de Institutione sacerdotali "Optatam totius", n. 15: AAS 58 (1966), p. 722.

25 Cfr. praesertim Conc. Oecum. Vat. II, Decr. de Institutione sacerdotali "Optatam totius": AAS 58 (1966), pp. 713 ss., et Declar. De Educatione Christiana "Gravissimum Educationis": AAS 58 (1966), pp. 728 ss.

26 Cfr. praesertim Pauli VI Epist. "Lumen Ecclesiae" de S. Thoma Aquinate, 20 Nov. 1974: AAS 66 (1974), pp. 673 ss., et Sacrae Congr. pro Institutione Catholica Litteras de institutione philosophica (20 Ian. 1972).

huius *Constitutionis Apostolicae*.

Si studens quidam, qui cursus ordinarios philosophiae primi cycli Facultatis Theologiae feliciter peregerit, deinde studia philosophica prosequi voluerit ad Baccalaureatum in ecclesiastica Facultate Philosophiae obtinendum, ratio necessario habenda est de cursibus in praedicto curriculo frequentatis.

Titulus IV DE ALIIS FACULTATIBUS

Art. 84. Praeter Facultates Sacrae Theologiae, Iuris Canonici et Philosophiae, aliae Facultates Ecclesiasticae canonice erectae sunt vel erigi possunt, attentis Ecclesiae necessitatibus, ad peculiare fines obtinendos; cuius modi sunt:

a) altior investigatio quarundam disciplinarum maioris momenti ex disciplinis theologis, iuridicis, philosophicis;

b) promotio aliarum scientiarum, imprimis scientiarum hominis, quae arctiorem nexum habeant cum disciplinis theologis vel cum opere evangelizationis;

c) cultus quoque litterarum, quae peculiariter iuvent sive ad christianam Revelationem melius intellegendam, sive ad opus evangelizationis efficacius implendum;

d) praeparatio demum accuratior tum clericorum tum laicorum ad specialia munera apostolica rite exercenda.

Art. 85. Ad fines obtinendos in praecedenti articulo expositos, erectae iam sunt et gradus academicos auctoritate Sanctae Sedis ipsae per se conferunt eae, quae sequuntur, Facultates vel Instituta «ad instar» Facultatis:

- Archaeologiae Christianae,
- Biblicum et Orientis Antiqui,
- Historiae Ecclesiasticae,
- Litterarum Christianarum et Classicarum,
- Liturgiae,
- Missiologiae,
- Musicae Sacrae,
- Psychologiae,
- Scientiarum Educationis vel Paedagogiae,
- Scientiarum Religiosarum,
- Scientiarum Socialium,
- Studiorum Arabicorum et Islamologiae,
- Studiorum Mediaevalium,

Konstytucji Apostolskiej.

Jeśli student pomyślnie ukończy studium filozofii w pierwszym cyklu studiów na wydziale teologii i chce kontynuować studia filozoficzne, celem uzyskania bakalaureatu na kościelnym wydziale filozofii, winny być zaliczone zajęcia odbyte na wydziale teologii.

Tytuł IV Inne Wydziały

Art. 84. Oprócz Wydziału Teologicznego, Prawa Kanonicznego i Filozoficznego, zostały kanonicznie erygowane lub mogą być erygowane (w przyszłości), zależnie od potrzeb Kościoła również inne Wydziały Kościelne, dla osiągnięcia specjalnych celów. Takimi celami są:

a) pogłębienie niektórych ważniejszych dyscyplin teologicznych, prawnych, czy filozoficznych;

b) rozwój innych gałęzi wiedzy, zwłaszcza dotyczących człowieka, a posiadających ściślejszy związek z dyscyplinami teologicznymi lub z działalnością ewangelizacyjną;

c) studium nauk humanistycznych, które świadczą szczególną pomoc czy to w zakresie lepszego zrozumienia chrześcijańskiego Objawienia, czy też w skuteczniejszym prowadzeniu dzieła ewangelizacji;

d) wreszcie lepsze przygotowanie tak duchownych jak świeckich do właściwego wypełniania apostolskich zadań.

Art. 85. Dla osiągnięcia celów wyliczonych w poprzednim artykule zostały już erygowane i nadają stopnie akademickie - powagą Stolicy Świętej następujące Wydziały lub Instytuty zorganizowane na wzór Wydziału:

- Archeologii Chrześcijańskiej,
- Biblijny i Starożytnego Wschodu,
- Historii Kościelnej,
- Literatur Chrześcijańskich i Klasycznych,
- Liturgii,
- Misjologii,
- Muzyki Sakralnej,
- Psychologii,
- Nauk o Wychowaniu lub Pedagogii,
- Nauk Religioznawczych,
- Nauk Społecznych,
- Studiów Arabskich i Islamologii,
- Studiów Średniowiecznych,

- Studiorum Ecclesiasticorum Orientalium,
- Utriusque Iuris (Canonici et Civilis).

Art. 86. Sacrae Congregationis pro Institutione Catholica officium erit normas speciales opportune statuere pro his Facultatibus vel Institutis, sicut superioribus titulis factum est pro Facultatibus Sacrae Theologiae, Iuris Canonici et Philosophiae.

Art. 87. Etiam Facultates et Instituta, pro quibus normae speciales editae nondum sunt, propria Statuta conficere debent, quae sint conformia normis communibus in prima parte huius Constitutionis edictis, atque rationem habeant peculiaris naturae et finis proprii uniuscuiusque Facultatis vel Instituti.

NORMAE TRANSITORIAE

Art. 88. Praesens Constitutio valere incipiet a primo die anni academici MCMLXXX-MCMLXXXI, vel anni academici MCMLXXXI, secundum Kalendarium scholasticum variarum regionum.

Art. 89. Singulae Universitates vel Facultates propria Statuta recognita secundum hanc Constitutionem exhibere debent Sacrae Congregationi pro Institutione Catholica ante diem I mensis Ianuarii anno MCMLXXXI; secus ius gradus academicos conferendi ipso facto iis suspenditur.

Art. 90. In singulis Facultatibus studia ita ordinentur, ut studentes consequi valeant gradus academicos secundum normas huius Constitutionis, statim ac ipsa Constitutio vigere incipiat, salvis iuribus antea ab iisdem acquisitis.

Art. 91. Statuta approbanda erunt ad experimentum ita ut intra triennium ab approbatione perfici possint, definitivae approbationis consequendae causa.

Art. 92. Facultates, quae cum Auctoritate civili iuridicum nexum habent, longiore temporis spatio uti poterunt ad Statuta recognoscenda, probante Sacra Congregatione pro Institutione Catholica.

Art. 93. Sacrae Congregationis pro Institutione Catholica munus erit, cum labente tempore adiuncta id postulaverint, mutationes in hanc Constitutionem inducendas proponere, ut Constitutio novis Facultatibus Eccle-

- Kościelnych Studiów Wschodnich,
- Obojga Praw (Kanonicznego i świeckiego).

Art. 86. Do Kongregacji należeć będzie ustalenie szczególnych norm dla tych Wydziałów lub Instytutów, podobnie jak w poprzednich tytułach uczyniono to w odniesieniu do Wydziałów Teologii, Prawa Kanonicznego i Filozofii.

Art. 87. Również Wydziały i Instytuty, dla których nie zostały jeszcze wydane normy specjalne, winny sporządzić własne Statuty, zgodne z normami ogólnymi zawartymi w pierwszej części niniejszej Konstytucji, uwzględniając przy tym szczególną naturę i własny cel każdego Wydziału lub Instytutu.

NORMY PRZEJŚCIOWE

Art. 88. Niniejsza Konstytucja zacznie obowiązywać od pierwszego dnia roku akademickiego 1980/81 lub od roku akademickiego 1981, zależnie od kalendarza szkolnego różnych regionów (krajów).

Art. 89. Poszczególne Uniwersytety lub Wydziały mają obowiązek przedłożenia Kongregacji Edukacji Katolickiej własnych Statutów odnowionych zgodnie z wymaganiami obecnej Konstytucji - przed 1. stycznia 1981 roku. W przeciwnym razie tym samym zawiesza się im prawo nadawania stopni akademickich.

Art. 90. Na każdym Wydziale należy w ten sposób zorganizować studia, aby studenci mogli otrzymywać stopnie akademickie zgodnie z przepisami niniejszej Konstytucji zaraz od chwili wejścia jej w życie, z zachowaniem praw uprzednio przez nich nabytych.

Art. 91. Statuty zostaną zatwierdzone na okres próbny, tak ażeby w ciągu trzech lat od zatwierdzenia mogły być udoskonalone, celem uzyskania ostatecznego zatwierdzenia.

Art. 92. Wydziały, które mają powiązania prawne z władzą państwową, za aprobatą Kongregacji Edukacji Katolickiej, będą mogły przez dłuższy okres czasu przystosowywać Statuty.

Art. 93. Będzie zadaniem Kongregacji Edukacji Katolickiej - gdy z upływem czasu będą się tego domagały okoliczności - wysuwanie propozycji w zakresie wprowadzenia zmian do obecnej Konstytucji, ażeby mogła być ona ustawnie przystosowywana do nowych postulatów

siasticarum postulatis iugiter accommodetur.

Art. 94. Vigentes in praesenti contra hanc Constitutionem leges vel consuetudines, sive universales sive particulares, etiam specialissima et individua mentione dignae, abrogantur. Item privilegia a Sancta Sede ad haec usque tempora personis sive physicis sive moralibus concessa, quae eiusdem Constitutionis praescriptis contraria sint, omnino abrogantur.

Volumus demum ut haec Constitutio Nostra firma, valida et efficax semper sit suosque plenos et integros effectus obtineat, et ab omnibus, ad quos res pertineat, religiose servetur, contrariis quibusvis nihil obstantibus. Si quis autem, sciens vel insciens, secus egerit ac Nos ediximus, id prorsus irritum atque inane haberi iubemus.

Datum Romae apud Sanctum Petrum, die xv mensis Aprilis, in Resurrectione D.N. Iesu Christi, anno MCMLXXIX, Pontificatus Nostri primo.

IOANNES PAULUS PP. II

*A.A.S., vol. LXXI (1979), n. 7, pp. 469-499.

© Copyright 1979 - Libreria Editrice Vaticana

Wersja cyfrowa: http://www.vatican.va/archive/aas/documents/AAS_71_1979_-_ocr.pdf;

Inna wersja cyfrowa: http://www.vatican.va/holy_father-john_paul_ii.

*Art. 72, 81, 82 et 83: A.A.S vol. CIII (2011), n. 2, pp. 145-161.

Wersja cyfrowa: http://www.vatican.va/archive/aas/documents/2011/febbraio_2011.pdf

*Art. 76: A.A.S vol. XCV (2003), n. 4, pp. 281-285.

Wersja cyfrowa: http://www.vatican.va/archive/aas/documents/2003/aprile_2003.pdf

Kościelnych Wydziałów.

Art. 94. Obowiązujące obecnie a przeciwne niniejszej Konstytucji przepisy lub zwyczaje, zarówno powszechne jak partykularne, nawet wymagające najbardziej specjalnej i indywidualnej wzmianki, zostają odwołane. Tracą również całkowicie moc przywileje udzielone dotychczas przez Stolicę Apostolską osobom fizycznym lub moralnym, przeciwne przepisom obecnej Konstytucji.

Chcemy wreszcie, ażeby ta nasza Konstytucja była zawsze prawomocna, obowiązująca i skuteczna, by osiągnęła wszystkie swe skutki i zachowywana była z religijną uległością przez wszystkich zainteresowanych, bez względu na jakiegokolwiek przeciwne zarządzenie. Gdyby zaś ktoś, świadomie lub nieświadomie, postąpił wbrew temu, co tutaj zarządziliśmy, nakazujemy uważać to za pozbawione mocy prawnej i nieważne.

Wydana w Rzymie, u świętego Piotra, dnia 15 kwietnia, w uroczystość Zmartwychwstania P. N. Jezusa Chrystusa, roku 1979, pierwszego Naszego Pontyfikatu.

JAN PAWEŁ II, PAPIEŻ

*Tekst polski [tłumaczenie na podstawie - AAS 71/7(1979), s. 469-499]: ks. Edward Szafrowski, [w:] *Posoborowe prawodawstwo kościelne*, Warszawa: ATK 1983, t. 12, z. 1, s. 210-256.

*Art. 72, 81, 82 i 83 zmienione przez papieża Benedykta XVI i opublikowane w dekrete Kongregacji Edukacji Katolickiej z 1. 02. 2011 r. [Congregatio de Institutione Catholica, *Decretum super reformatione studiorum ecclesiasticorum Philosophiae*, AAS 103/2-(2011), s. 145-161].

Tekst polski: Kongregacja Edukacji Katolickiej, *Dekret o reformie kościelnych studiów w zakresie filozofii*, Lublin: Wydawnictwo KUL 2011.

*Art. 76 zmieniony przez papieża Jana Pawła II i opublikowany w dekrete Kongregacji Edukacji Katolickiej z 2. 09. 2002 r. [Congregatio de Institutione Catholica, *Decretum quo ordo studiorum in Facultatibus Iuris Canonici innovatur*, AAS 95/4(2003), s. 281-285].

Tekst polski [tłumaczenie]: ks. Jan D. Sz.).

[Wersja cyfrowa całości - ks. Jan D. Szczurek.]

PROOEMIUM	p. 1-8
Pars I - NORMAE COMMUNES	
Tit. I - De Universitatum Facultatumve Ecclesiasticarum natura et fine	art. 1- 10
Tit. II - De communitate academica eiusque regimine	11-21
Tit. XXX - De Docentibus	22-30
Tit. IV - De studentibus	31-35
Tit. V - De officialibus et administris	36-37
Tit. VI - De ratione studiorum	38-45
Tit. VII - De gradibus academicis	46-51
Tit. VIII - De rebus didacticis	52-55
Tit. XX - De rebus oeconomicis	56-59
Tit. XI - De Facultatum praestituta distributione et cooperatione	60-64
Pars II - NORMAE SPECIALES	65
Tit. I - De Facultate Sacrae Theologiae	66-74
Tit. II - De Facultate Iuris Canonici	75-78
Tit. III - De Facultate Philosophiae	79-83
Tit. IV - De aliis Facultatibus	84-87
NORMAE TRANSITORIAE	88-94
WSTĘP	s. 1- 8
Cz. I - NORMY OGÓLNE	
Tyt. I - Charakter oraz cel Uniwersytetów i Wydziałów Kościelnych	art. 1-10
Tyt. II - Wspólnota akademicka i jej kierownictwo	11-21
Tyt. III - Grono nauczające	22-30
Tyt. IV - Studenci	31-35
Tyt. V - Urzędnicy i pracownicy administracji	36-37
Tyt. VI - Program studiów	38-45
Tyt. VII - Stopnie akademickie	46-51
Tyt. VIII - Środki dydaktyczne	52-55
Tyt. IX - Sprawy ekonomiczne	56-59
Tyt. X - Planowe rozmieszczenie wydziałów oraz ich współdziałanie	60-64
Cz. II. NORMY SZCZEGÓŁOWE	65
Tyt. I - Wydział Teologiczny	66-74
Tyt. II - Wydział Prawa Kanonicznego	75-78
Tyt. III - Wydział Filozofii	79-83
Tyt. IV - Inne Wydziały	84-87
NORMY PRZEJŚCIOWE	88-94